

Arbetssterapeuten

Tidskrift för Sveriges arbetsterapeuter

4.16

Greta Hansson, 80 år,
Järköns enda invånare:

**”Allt som ska
göras måste göras
med handkraft”**

TEMA

Fackligt arbete

Lokala ombudet
Madeleine Thim
har tuffat till sig
sid 26

FORSKNING
Ellinor Larsson
hjälpes äldre ut
på nätet sid 34

tips vid
rekrytering

5

Trapphissar som lyfter din vardag.

Öka tillgängligheten hemma med nya hisslösningar från LiftCat.

Ny teknik och funktionell design förbättrar livskvaliteten. Nu introducerar vi dessutom en Trygghetsgaranti.

Börja gärna med att besöka vår webbplats med råd, tips och prishjälp.

0300-128 00
www.liftcat.se

LiftCat[®]

Arbetssterapeuten #4.16

”Jag kollar mest, men kommer terar lite ibland. Och byter profilbild då det behövs.”

s 34

- 5 **Ordföranden**
Från risk till frisk
- 6 **Nyheter**
- 8 **Porträttet**
Greta Hansson, 80 år,
är Järköns enda bofasta
- 14 **Fackligt arbete**
Starka tillsammans
Visionära idéer
”Går inte att vara mjukig”
Ingen enmansshow
Rakt in i hetluften
- 30 **Ledarskap**
Lita inte på magkänslan
- 32 **Mitt jobb**
Carina Karlsson använder
dialog som verktyg
- 33 **Krönika**
Bortglömd stälman
- 34 **Forskning**
Med fokus på äldres
närvaro i sociala medier

**Koll på mentor-
programmet** s 38

37 **Nya böcker**
Efterlängtat om barn
och unga

40 **Förbundsnytt**

KATJA
ALEXANDERSON
Chefredaktör

Inte av sig självt

Redan tidigt i livet kom jag i kontakt med facket. I början av 1970-talet var min mamma jurist på LO, som hade skrivit ett radikalt remissvar om rätten till abort. För att illustrera en intervju ville en tidning gärna plåta oss tillsammans hemma i köket. En småbarnsmamma som var för fri abort var en oemotståndlig bild. Det kan tyckas att rätten till abort inte är en facklig fråga, men det handlar om jämlikhet och kvinnosyn – att sociala och ekonomiska resurser inte ska avgöra. I dag beräknar WHO att det görs cirka 22 miljoner osäkra aborter i världen varje år, merparten i utvecklingsländer, och nästan 50 000 kvinnor dör. För mig är abortfrågan en påminnelse om att fackförbunden har en viktig roll att spela för samhällsutvecklingen, även på områden som vid en första anblick inte alls verkar ha med yrkeslivet att göra.

I det här numret skriver vi om att **engagera sig fackligt**. Du får veta varför kollektivavtalet är så betydelsefullt för hur vi har det på våra arbetsplatser. Att massor av saker många tar för givet har förhandlats fram i kollektivavtal, som rätten till årlig löneöversyn, utfyllnad vid sjukdom och tjänstepensionsinbetalningar. Du får träffa fackligt aktiva i olika delar av landet. I **Värmland** följer vi med på ett möte med kretsstyrelsen. Högt upp i verksamhetsplanen står arbetsmiljön och svårigheterna att rekrytera arbetsterapeuter i länet. Vi tar också en tur till **Göteborgs Stad** och träffar **Monica Fäldt** och **Anna Ström**. De lyfter bland annat fram hur värdefullt samarbetet med de andra Sacoförbunden är. **Madeleine Thim** blev lokalt ombud på **Södertälje sjukhus** mindre än ett år efter sin examen. Ingen annan ville ta uppdraget, och hon tyckte det var för viktigt för att låta platsen stå tom. Det har hon inte ångrat.

Du får också möta pensionerade arbetsterapeuten **Greta Hansson**, 80 år, som bor ensam på en ö i Blekinge skärgård med bara kallvatten och utedass. Därtill nyheter, boktips, forskning och mycket mer.

Till sist: **Glad sommar!**

ARBETSTERAPEUTEN

Utgivare: Sveriges Arbetsterapeuter
Box 760, 131 24 Nacka
Växel och medlemsjour:
08 507 488 00

www.arbetssterapeuterna.se
kansli@arbetssterapeuterna.se

Ansvarig utgivare: Ida Kåhlin
ida.kahlin@arbetssterapeuterna.se
08 507 488 03

Chefredaktör: Katja Alexanderson
katja.alexanderson@arbetssterapeuterna.se
08 507 488 25

Fotograf omslaget:
Lina Alriksson

Layout: Gelinda Jonasson
och Pontus Wikholm

Korrektur: Jane Bergstedt
Annonser: Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20 • 070 630 82 25

TS-kontrollerad upplaga: 10 600
ISSN: 0345-0988

Grafisk form: Graffoto AB
Tryck: Exakta Printing

Nytt i förlaget: ATMS-S & LGO-S

SJÄLVSKATTNINGSSKALA OCH
INTERVENTIONSPROGRAM OM TIDSHAN-
TERING OCH ORGANISATIONSFÖRMÅGA

De båda är framtagna av Suzanne White och är nu översatta och bearbetade till svenska. I USA används materialet av arbetsterapeuter för personer med allvarlig psykisk ohälsa och missbruksrelaterade sjukdomar. I Sverige har materialet testats med goda resultat, på klienter med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, ryggmärgsbräck, cerebral pares, utvecklingsstörning samt personer som får stöd via psykiatri.

Självskattningsskalan ATMS-S består av 30 frågor med en 4-gradig skattningsskala. Det tar ungefär 10 minuter för klienten att fylla i formuläret.

Interventionsprogrammet LGO-S omfattar 16 gruppträffar som utgår från manualen, bildspel, arbetsblad och hemuppgifter. Att använda kalender och olika strategier för att "lyckas eller lära" är återkommande inslag i programmet.

Medlemspris för ATMS-S: 375 kr

Medlemspris för ATMS-S och LGO-S: 1 000 kr
inkl moms och porto

arbetsterapeuterna.se/forlaget

Handbok

Webbutbildning

Anhörigskrift

Mobilapp

NOLLVISION

Ett utbildningspaket för en demensvård utan tvång och begränsningar

Svenskt Demenscentrum
demenscentrum.se/Nollvision

**Lämna in ditt abstract senast
den 8 september 2016**

Sprid aktuell
forskning från
ditt lärosäte!

Presentera
förbättrings- och
utvecklings-
arbeten från din
arbetsplats!

Student och klar
med examens-
arbetet?
Presentera dina
resultat!

Läs mer och lämna in abstracts på
www.arbetsterapiforum.se

inspiration utveckling
ARBETSTERAPI FORUM

Malmö 10-11 maj 2017

Som företrädare för en hälsoprofession har vi dessutom mycket kompetens kring hälsofrämjande förhållningssätt som arbetsgivaren kan ta tillvara. Vi måste i denna dialog flytta fokus från att prata om riskfaktorer till friskfaktorer, att gå från fokus på ohälsa till det som är hälsofrämjande.

Från risk till frisk

Mitt fackliga engagemang bygger på övertygelsen om att vår profession kan göra skillnad, att våra insatser kan bidra till att skapa ett hållbart och jämlikt samhälle. Ett samhälle som skapar förutsättningar för delaktighet och hälsa och som efterfrågar och tillvaratar alla individers unika resurser, oavsett vem de är och var eller hur de utför sina vardagliga aktiviteter. För att vi ska kunna göra skillnad med vår professionsutövning måste vi ha arbetsförhållanden som främjar vår egen upplevelse av delaktighet och hälsa. Det är i den kopplingen, sammanlänkningen av våra egna arbetsförhållanden och vår professionsutövning, som drivkraften i mitt fackliga engagemang ligger. Jag är också övertygad att det är vårt förbunds främsta framgångsfaktor att vi håller samman de fackliga frågorna och professionsfrågorna. Vi har allt att vinna på den hållningen.

I vår professionsutövning är personens upplevda delaktighet och hälsa en central del och ofta målet med våra insatser. Vi har en självklar kompetens kring hur förhållanden hos personen och den omgivande miljön interagerar med aktiviteter och skapar förutsättningar för delaktighet och hälsa. Denna kompetens kan vi också använda i relation till vår vardag som professionsutövare. Vi mår bra på jobbet när vi har ett arbete där vi upplever att vi är delaktiga. Forskning visar att personer som upplever att de kan påverka sin arbetssituation löper mycket lägre risk att drabbas av ohälsa.

Delaktighet och hälsa på jobbet är dock mer komplext än så. För att vi ska må bra måste vår kompetens användas på bästa sätt. Vi måste få tillgång till den kontinuerliga kompetensutveckling som vi behöver för att möta samhällets krav och vi måste få lön som motsvarar vårt bidrag till samhället. Vi måste kunna växa och utvecklas i vår professionella identitet samt känna att vi finns i en

gemenskap som kännetecknas av en god kommunikativ miljö där vi får feedback och blir lyssnade på.

Bedömning av arbetsförmåga och arbetsrehabilitering är ett omdebatterat ämne i dag, med all rätt. En välfungerande arbetsrehabilitering är naturligtvis av stor betydelse för både individ och samhälle. Jag tror att vi i mycket större utsträckning också måste samtala med våra arbetsgivare om det som förebygger ohälsa på arbetsplatser och om vad som är en hälsofrämjande arbetsmiljö. Våra arbetsgivare måste ta ansvar och se till att vi inte blir sjuka av vårt arbete, medan vi som fackförbund måste ta ansvar för att skapa en god och konstruktiv dialog.

Som företrädare för en hälsoprofession har vi dessutom mycket kompetens kring hälsofrämjande förhållningssätt som arbetsgivaren kan ta tillvara. Vi måste i denna dialog flytta fokus från att prata om riskfaktorer till friskfaktorer, att gå från fokus på ohälsa till det som är hälsofrämjande. Vi ska därför aktivt arbeta med att ta fram indikatorer för ett hälsofrämjande arbetsliv. Vi är redo att ta kommandot i den hälsofrämjande dialogen med arbetsgivaren.

Följ mig gärna på Instagram och Twitter: @idakahlin

IDA KÄHLIN
Ordförande

FOTO: ERIKA HOLMGREN

Väl gnuggat, Sundsvall!

Så här fina blev ett gäng arbetsterapeuter i Sundsvalls kommun med vår nya logotyp ingnuggad. Förevigade det hela gjorde enligt uppgift en fysioterapeut.

Fler gnuggisbilder hittar du om du googlar på

#arbetsterapeut eller kollar på vår Facebooksida bland "Inlägg från besökare". För dig som missat – du fick en gnuggis med förra numret av tidningen.

Tack alla ni som gnuggade, fotade och taggade!

ILLUSTRATION: LIVSMEDELSVERKET

Praktik kan kräva banklån

Umeåstudenter varnar för effekterna av stora extrakostnader vid praktik på annan ort. Dagens bidrag räcker inte till.

Text: Katja Alexanderson Foto: Anders Samuelsson

Att få en VFU-placering, verksamhetsförlagd utbildning, långt från studieorten kan bli dyrt. En del studenter behöver ta banklån för att finansiera res- och dubbla boendekostnader. Det visar en undersökning som Umeå medicinska studentkår har gjort bland omvårdnads- och rehabiliteringsstudenter, däribland arbetsterapeuter.

Totalt svarade 270 studenter, i analysen ingick de 156 som haft VFU utanför ordinarie studieort.

– 23 procent har funderat på att avbryta sin utbildning kopp-

lat till kostnaderna för VFU på annan ort och 15 procent har behövt ta banklån utöver studielånet, säger Alexander Siotis, kårordförande för Umeå medicinska studentkår.

Kåren anser att det är oroväckande siffror då många av studenterna tillhör bristyrken där landstingen i norra Sverige redan har svårt att rekrytera.

I dag får omvårdnads- och rehabiliteringsstudenter ett bidrag på max 2 160 kronor per månad för extra utgifter vid VFU.

Enligt Alexander Siotis räcker det sällan för att täcka de faktiska kostnaderna. Inte minst med tanke på de långa avstånden i Norrland. Får du en plats i Gällivare handlar det om nästan 50 mil, enkel resa.

Alla studentkårerna vid universitetet och flera fackförbund, däribland Sveriges Arbetsterapeuter, skickade därför i början av mars en skrivelse till universitetet, landsting och kommuner i Norrland och föreslog att det inrättas en bostadspool för studenter. Frågan lyftes också i en gemensam debattartikel.

– Det viktiga är att det blir kostnadsneutralt för studenten att ha sin praktik och för det krävs att landstingen och kommunerna bidrar med exempelvis bostäder i rekryteringssyfte. Det kan vara boende i form av personalbostäder eller att man sluter avtal med någon privat aktör, säger Alexander Siotis.

Alexander Siotis, kårordförande i Umeå, är oroad över effekterna av extrakostnader för VFU.

Än så länge har bara Norrbottens läns landsting återkommit.

– De kommer att lägga ett förslag som de hoppas kommer att underlätta situationen ordentligt för studenterna redan till hösten.

Alexander Siotis hoppas att frågan om dolda utgifter för högskoleutbildning ska lyftas även nationellt.

– Det kan inte bara vara vi som har de här problemen. ¶

Ohälsosam jobbsituation för Sveriges akademiker

Arbetsmiljön för Sveriges akademiker är pressad. Det visar en kartläggning som Saco gjort.

En stor majoritet av landets 1,5 miljoner akademiker tycker att de har intressanta och stimulerande jobb, men arbetssituationen är pressad. Det visar en ny rapport från Saco, som bygger på uppgifter

från Arbetsmiljöverket.

Hälften uppger att de behöver dra in på luncher, jobba över eller ta med arbete hem. Nästan en tredjedel känner sig otillräckliga med sin arbetsinsats och lite drygt hälften

kan inte släppa tankarna på jobbet på fritiden.

– Det här är allvarligt. Det är arbetsgivarnas ansvar att skapa organisationer med bättre balans mellan krav och resurser, säger Sacos ordförande Göran Arrius, i ett pressmeddelande.

Akademiker i kommun och landsting har det allra tuffast. Och därtill upplever kvinnor mindre kontroll över sin arbetssituation än män. Mer än hälften av kvinnorna oroar sig för att deras nuvarande arbete ska gå ut över hälsan.

Hela rapporten finns att ladda ner på saco.se. ¶

En modernare tallrik

Rör du dig lite? Då finns en ny tallriksmodell att äta efter för att få balans i måltiden. Livsmedelsverket lanserar en variant där hälften av tallriken ska bestå av grönsaker, en femtedel av kött, fisk, ägg

eller baljväxter och resten pasta-potatis-bröd-gryn. För den som rör sig regelbundet kan grönsaksdelen och pasta-potatis-delen vara lika stora. Läs mer på livsmedelsverket.se.

Flyktingfokus

Den senaste tiden har Sverige tagit emot många flyktingar, men det saknas kunskap om hur stor andel som har en funktionsnedsättning och hur deras situation ser ut.

Myndigheten för delaktighet ska därför kartlägga asyl- och etableringsprocessen ur det perspektivet. Projektet avslutas 30 september, läs mer på mfd.se.

Stresslarm gav effekt

Förra året larmade arbetsterapeuterna i Region Gävleborg om dålig arbetsmiljö. Nu kräver Arbetsmiljöverket förbättringar, annars hotar vite.

Arbetsmiljöverket går på skyddsombudets linje och kräver förbättringar inom arbetsterapi vid Gävle sjukhus. Region Gävleborg riskerar ett vite på 50 000 kronor om inte åtgärder vidtas.

– Det är bra. Arbetsmiljöverket har ställt sig bakom vår beskrivning av arbetsmiljön med ökad stress och konflikter som uppstår i arbetet med hjälpmedelsrutiner efter att hemsjukvården kommunaliserades, säger Ulrika Ehn, skyddsombud för Saco/Sveriges Arbetsterapeuter.

Hon fortsätter:

– Nu kan vi bara avvakta och se vilka förslag på lösningar som arbetsgivaren kommer att presentera. Vi är kallade till möten och processen pågår.

Tidsfristen för de åtgärder som Arbetsmiljöverket vill granska sattes till 10 juni. Under sommaren tar myndigheten sedan ställning till om ärendet ska drivas vidare i domstol för att döma ut vitesbeloppet på 50 000 kronor.

Det är en kravlista på flera punkter som Arbetsmiljöverket formulerat sedan skyddsombudet förra sommaren lämnat in en så kallad 6:6a-anmälan om brister i arbetsmiljön.

Problemet är de nya rutiner för hjälpmedelsförskrivning vid byte av vårdgivare som infördes 2013 och som skapat

ARKIVFOTO: ALEXANDER MAHMOUD

Skyddsombud Ulrika Ehn, arbetsterapeut vid Gävle sjukhus, får stöd av Arbetsmiljöverket, som kräver tydligare rutiner för hjälpmedelsförskrivning inom Region Gävleborg.

problem mellan slutenvården och övriga vårdgivare i Gävleborg.

Rutinerna är otydliga och tolkas olika av de olika vårdgivarna. Slutenvårdens arbetsterapeuter känner sig stressade av att det är oklart vem som ska förskriva hjälpmedel till patientens hemmiljö. Det är även otydligt kring ansvaret för bedömning och utprovning i hemmet.

För att få arbetet att fungera ställs arbetsterapeuterna ofta inför valet att bryta mot rutinerna eller gällande föreskrift för

hjälpmedelsförskrivning.

– Det är en orimlig situation och särskilt med tanke på att arbetsgivaren haft flera år på sig att göra någonting åt den, säger Ulrika Ehn.

Arbetsmiljöverket kräver i ett beslut från mitten av april att det skapas tydliga regler för hur personalen ska arbeta med hjälpmedelsförskrivning vid övergången från slutenvården till nästa vårdgivare.

Myndigheten kräver vidare att det ska skapas tydliga rutiner för att hantera konflikter samt att arbetstagare och skyddsombud ska medverka när regler och rutiner ses över.

Region Gävleborg har uttryckt viss förvåning över att få krav på sig för bristande rutiner som berör flera vårdgivare.

– Det är sant att regionen inte ensam äger frågan, men vår bedömning bygger på att enskilda arbetstagare inte ska behöva avgöra hur oklara rutiner ska tolkas. Region Gävleborg kan inte heller ha två rutiner som motsäger varandra, säger arbetsmiljöinspektör Mia Carnerius.

Roger O Nilsson, divisionschef på Region Gävleborg, räknar med att arbetsgivaren ska leva upp till kraven.

– Vi har en särskild grupp för slutenvård, specialistvård och kommunerna som tittar på rutinerna för att undvika att personal hamnar i tolkningssvårigheter. Frågan är inte unik för vår region.

Och han tillägger:

– Att det är flera parter inblandade gör det krångligare, men genom samverkan i arbetsgruppen och i dialog med personalen ska vi nå fram till lösningar.

FREDRIK MÅRTENSSON

En ”prepper” skulle kunna gå kurs hos 80-åriga **Greta Hansson**. Hon vet hur man klarar sig isolerad på en ö i flera veckor. Hon är den enda ensamboende och åretruntboende öbon i hela Blekinge skärgård – och pensionerad arbetsterapeut.

Text: Anki Wenster Foto: Lina Alriksson

Livet på ön

Det är Greta Hansson som bestämmer vem som får besöka hennes ö, det enda sättet att komma dit är med båt, egen, eller hennes motorsnurra.

”Om man vill komma hit så får man flirta med mig”, säger hon med lite illmarig röst i mobilen. För mobiltelefon har hon där hon bor ensam på den lilla ön Järkö i Blekinge skärgård – utan el, varmvatten och allt det vi tar för givet, men som hon mer än gärna avstår från.

Hon tar väderleksprognosen med en nypa salt. Dagen innan intervjun ställs försiktigt frågan om det är okej för henne att ge sig ut på havet. Sjörapporten varnar för klass 1 och kuling. Ett övertygat svar möter: ”Först när det blåser 17–18 m/s kan det bli lite besvärligt”. Hon är van. Som 6-åring rodde hon första gången ensam över Killmafjärden för att köpa snus till pappa.

Greta får rätt det blåser ”bara” 14 meter per sekund mellan Sturkö och Järkö och intervjun blir av.

Under tiden som reporter, och höggravid fotograf, kämpar med att dra ner flytvästarna över jackorna tar Greta – som aldrig någonsin satt på sig en flytväst – ett långt och stadigt kliv från bryggan och ner i den lilla motorsnurran. Det är lågvatten och en nivåskillnad på en och en halv meter, och hon uppmanar oss att vara försiktiga.

Greta blev pensionär för snart sexton år sedan, och sen dess är hon fast boende på Järkö. Men de sista åren som arbetsterapeut pendlade hon långa

perioder mellan Järkö och arbetet i Karlskrona, först med båt och därefter vidare med bil.

Att utbilda sig till arbetsterapeut var ingen självklarhet för henne. Hon tog omvägen via jobb inom hemtjänsten och sedan blev det komvux på äldre dar. Där hon blev ”upptäckt”.

”Jag har alltid varit kreativ och försökt hitta på lösningar på olika problem.”

– Syokonsulenten tyckte att jag skulle passa alldeles utmärkt som arbetsterapeut, då var jag en bit över fyrtio, och så blev det. Jag började läsa i Lund och bodde hos min faster den tiden.

Hon började först arbeta inom psykiatri i Ronneby och sedan som distriktsarbetsterapeut i Karlskrona.

– Roligast var kontakten med patienterna och de insatser jag kunde göra för att de skulle kunna leva ett så bra liv som möjligt – och hembesöken. Jag har alltid varit kreativ och försökt hitta på lösningar på olika problem. Det har alltid varit så. Jag vill inte be om hjälp, jag vill klara av att fixa allting på egen hand.

Och det gör hon.

Storbryggan nedanför huset på Järkö är nästan aldrig isfri på vintern, det innebär att båten i stället får läggas till på sydsidan av ön. Aktivt åldrande får en ny innebörd när Greta beskriver hur hon »

Greta Hansson

Tidigare arbetsterapeut
i Karlskrona kommun.

Ålder: 80 år.

Bor: Ensam på Järkö i Blekinge
skärgård. Sedan 1975 är ön ett
naturreservat.

Familj: Tre barn, äldsta dottern
gick bort för femton år sedan,
fem barnbarn, ett barnbarns
barn på väg.

Tycker om att: Läsa Marie
Jungstedt, Viveka Sten, Jan
Guillou, Vilhelm Moberg och
Per-Anders Fogelström. Väva.
Sjunga i kör.

Bästa egenskap: "Envis som
fanken."

80-åriga Greta äger 18 000 kvadratmeter mark på Järkö, varav 11 000 finns på land. Hon har bara kallvatten och utedass, men stormtrivs. En gång i veckan tar hon motorsnurren till Sturkö och handlar, hälsar på sin dotter och passar på att tvätta.

brukar dra matvaror på pulka vintertid över ön.

Men nu är det vår, i alla fall enligt almanackan, och hon lägger till med båten vid storbryggan strax nedanför det vitgrå trähuset.

Tiden har stått stilla. Huset byggdes 1943 och är i princip oförändrat. Vedspisen knäpper. Ute är det bara ett par plusgrader, trots att det är slutet av april, men i huset möter en skön värme. De enda värmekällorna är vedspisen i köket och täljstenskaminen i vardagsrummet där Greta eldar på kvällen, men termometern på väggen i hallen visar 20,6 grader.

I köksfönstret mot nordväst blommar året runt mörkrosa pelargoner och från köksbordet är utsikten sagolik över viken och bryggan.

Greta pumpar upp kallvatten för hand i köket och efter några tag rinner vattnet ur kranen ner i diskhon. Förra sommaren sinade brunnen. Då fick hon frakta allt dricksvatten i dunkar med båten över Killmafjärden.

– Allt som ska göras måste göras med handkraft, påpekar Greta och sätter kaffekannen med vatten på en av de två gasolplattorna som kompletterar vedspisen.

Äppel-, päron- och bigarråträd omger huset. En amerikansk rödlönn som Gretas morfar förde hem

”Det är den enda platsen på jorden där jag vill bo, och här vill jag dö.”

som planta från Amerika 1911 ger skugga på sommaren. Där var han tre år i början av 1900-talet och tjänade ihop pengar så att han kunde köpa en tredjedel av Järkö.

För det är flera generationer som har bott på ön där hon vuxit upp. Hennes far och mor drev jordbruk som försörjde Greta och hennes fem syskon. Mellan fruktträden fanns åkerlappar där det bland annat odlades potatis.

Allra helst hade hon velat fortsätta driva lantbruket på Järkö vidare. Men, det var inget för flickor ansåg hennes far, och där var det slutdiskuterat. I stället fick hon börja arbeta som barnflicka som 14-åring.

– Jag vantrivdes så fruktansvärt. Det var tortyr att behöva bo i en liten lägenhet i Karlskrona när man jämför med det här, säger hon och sveper med handen ut över viken.

Att skiljas från stillheten, öppna betesmarker, ljunghedar och den friska havsluften var svårt. Men livet rullade på. Hon gifte sig, fick tre barn och bosatte sig i ett hus på fastlandet, och skilde sig. Under många år besökte hon inte ön, och huset som fått ny ägare. Men längtan tillbaka fanns hela tiden, och 1986 blev hon erbjuden att köpa tillbaka huset och marken av den dåvarande ägaren. Och nu njuter hon.

Hur en vanlig dag ser ut varierar. Hon rättar sig

När Greta började skolan i början av 1940-talet turades hon om med sina syskon att ro över till Sturkö. De allra flesta dagar gick det att ro. Det hade aldrig fungerat nu, klimatet har förändrats och det blåser alltid ganska mycket, berättar hon.

efter vädret och årstiden. Oftast är hon uppe vid sjutiden och innan frukost går hon alltid en promenad på nästan en timme, som avslutas med ett morgondopp i havet. Vår, sommar och höst är havet hennes badkar. Hon brukar fira valborg med ett havsdopp och fortsätter att bada in i oktober–november. På dagordningen står i princip alltid trädgårdsarbete och vedklyvning, hon förbrukar 15 kubikmeter ved per år.

På kvällen sjunker hon ner i fåtöljen framför kaminen och läser eller lyssnar på radio. Oftast blir det P2 och klassisk musik. Hon sjunger även i kör, och har tillsammans med sina systrar bildat Ellens kör, namngiven efter deras mamma.

Att döma av flera titlar i bokhyllan är nästa fråga självklar: är hon inte det minsta mörkrädd?

– Det ena spöket tar inte det andra, svarar hon snabbt.

”Seg och envis som fanken” – så ser hon på sig själv. Hon konstaterar att det nog blir så när man klarat sig mycket själv under uppväxten. Egenskaper som är bra att ha. Som när vädrets makter, och ”isen ställer

till det” som hon påpekar och hon inte kan ta sig över Killmafjärden på flera veckor. Tre veckor har det varat som längst.

– Jag måste planera hela tiden. Förr konserverade jag en massa mat. Köttbullar, revben och fisksoppa. Jag odlade också potatis, morötter och kålrötter. Men jag fick sluta med det, harar och rådjur åt upp grödorna.

Genomskinliga plastbackar är placerade längs med norrsidan på huset, här förvarar hon sina matvaror på vintern.

Men det har skett en ”uppgradering”. Sedan drygt två år finns ett litet kylskåp, en läslampa i sovrummet och en golvlampa i köket, som komplement till stearinljusen. Detta tack vare solpanelen på södersidan av taket. Sen tidigare har hon en liten vindsnurra, den ger el så hon kunnat ladda mobilen. Men utedass gäller året runt.

Hon påminner om Pippi Långstrump – med silvergrått hår – när båten slitit sig och Pippi obekymrat konstaterar: ”När man är på en öde ö så vill man väl vara där i sju år åtminstone”.

Greta Hansson tänker stanna längre än så. Hon har inga planer på att någonsin

flytta till fastlandet.

– Det är den enda platsen på jorden där jag vill bo, och här vill jag dö.

Isolerat, ja. Men hon njuter av ensamheten.

– Det kan inte beskrivas. Att få vara ensam och göra hur, när och vad jag vill. Men på sommaren blir det ennavänt.

Det är blekingemål för ”upp och ner”. På sommaren är det aktivitet på ön, båtägare lägger till på sydsidan där bad från klippställarna lockar. Hon är sådär lagom förtjust i det, många skräpar ner.

Men snart får hon roligare sällskap. Det är kosläpp och hon ser fram emot att få tjugo Herefordkossor som nära grannar. Och till sommaren flyttar hennes syster in i äldsta boningshuset, det faluröda ”fähuset”.

Som nybliven 80-åring fick hon förra året erbjudande från kommunen om stöd.

– Jag blev upprörd och vi pratade lite om hur det skulle gå till om jag skulle behöva hjälp från hemtjänsten. ”Jag får ju komma och hämta er i min båt”, sa jag. ☛

HALLÅ DÄR!

Sveriges Arbetsterapeuter har beviljats nästan 1,3 miljoner i statsbidrag av Socialstyrelsen för två olika projekt. Tidigare ordföranden **Lena Haglund** håller i båda.

FOTO: OLA JACOBSEN

Jag trodde du hade gått i pension?

– Ja, det trodde jag också ett tag! Men det blev snabbt något annat. Nej, jag jobbar hemifrån och styr min tid väldigt mycket själv, så det går bra.

Ni ska översätta en kurs om hur man hanterar MS-relaterad trötthet i vardagen?

– Precis. Vi har fått nästan en halv miljon för att översätta och pröva kursen Fatigue Management. Kursen rekommenderas i de nationella riktlinjer för vård vid MS och Parkinsons sjukdom från Socialstyrelsen som varit ute på remiss. Nu ska vi introducera den i Sverige.

Vem gör vad?

– Arbetsterapeut och medicine doktor Eva Månsson Lexell kan området. Hon har koll på aktuell forskning och vet hur det funkar i praktiken. Jag är van vid att översätta engelskt material till svenska förhållanden.

Berätta om projektet.

– Nu översätter vi och anpassar den till en svensk kontext. I mitten av augusti bjuder vi in åtta arbetsterapeuter till en workshop där de får lära sig hur man jobbar med materialet. Under hösten ska de testa manualen med personer som har MS-relaterad trötthet. Under senhösten gör vi en uppföljning då vi bjuder in brukarorganisationer för att få deras input.

När är den svenska versionen klar?

– Målet är att den sista revideringen ska vara klar i början av nästa år och att det då ska finnas en svensk manual och ett kursupplägg att följa.

Vad handlar det andra projektet om?

– Det är ett brett projekt om implementering av sjukdomsförebyggande metoder. Den största biten handlar om att ta fram exempel på hur man kan arbeta i praktiken och att ordna åtta konferenser runt om i Sverige under hösten. Det kommer att vara väldigt "hands on", med praktiska exempel på hur man kan göra som arbetsterapeut. **PONTUS WIKHOLM**

Smärtsamt tugg

Tuggummi eller piercing hos ungdomar kan ge smärta i käkar och huvud, och därmed svårigheter att gapa. Det visar en studie från Sahlgrenska Akademien, Göteborgs universitet. Även nagelbitning kunde kopplas till huvudvärk. Du hittar hela studien på tandfonline.com.

BILDER: COLOURBOX

Normkritiskt i lurarna

Den 28 juni är det premiär för radioprogrammet Funk i P1. I åtta avsnitt kommer värfärdssamhället skildras ur ett funkisperspektiv. Programledartrion utlovar fartfylld samhällsaktion. Programmen kommer också att finnas på sverigesradio.se och i appen Sveriges Radio Play.

Badsugen?

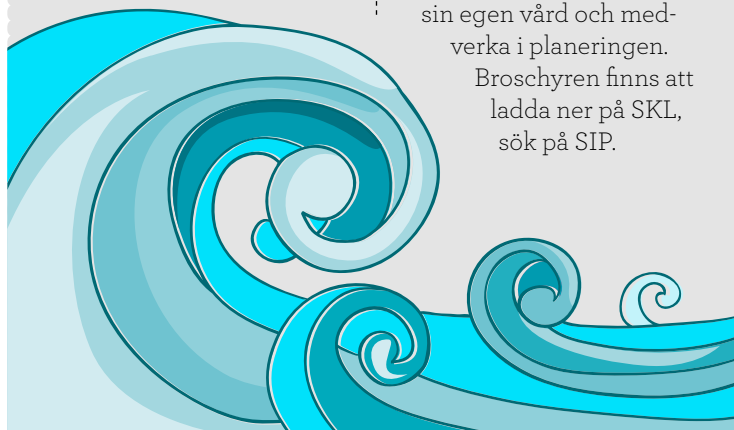
Längtar du efter ett dopp i sommar? Då kan du gå in på www.havochvatten.se/badplatsen och kolla kvaliteten på vattnet på badplatserna i din kommun. Simma lugnt.

Delaktighet för äldre i vården

Äldre har många gånger behov av insatser från flera olika vårdgivare, och det fungerar inte alltid i dag. Anhöriga drar ofta ett stort lass för att samordna vården. SKL har tillsammans med en rad organisationer, däribland Sveriges Arbetsterapeuter, tagit fram en instruktion för Samordnad individuell plan, SIP, för äldre.

Det är sätt att göra en helhetsbedömning som är skraddarsydd utifrån det individuella behovet. Tanken är förbättra möjligheterna för den äldre att vara aktiv och delaktig i sin egen vård och medverka i planeringen.

Broschyren finns att ladda ner på SKL, sök på SIP.

Trapphiss för ung och gammal

En trapphiss ombyggd med ETAC-stol på en standard trapphiss för svängd trappa.

www.partillehiss.se

Partille Hiss är det rikstäckande företaget med det lokala namnet

Ring så berättar vi mer 031-44 22 50

Partille Hiss AB

Ögärdesvägen 10B,
433 30 Partille.
info@partillehiss.se

Kontakta oss för att boka kostnadsfri visning på din arbetsplats

LIVSKVALITET MED SOMNAS DAGPRODUKTER

KEDJEFILTEN

SOMNAKRAGEN

KEDJEVÅSTEN

Somnas dagprodukter påverkar våra grundläggande sinnen vilket möjliggör en delaktig och meningsfull vardag.

Tel: +46 (0)31-301 17 20 Mail: info@somna.se www.somna.se

Arbetssterapeuten 2016

- Neuropsykiatriska diagnoser – hur kan du bättre bemöta och arbeta med patienter som har dessa?
- Fördjupa dina kunskaper om kognitiva bedömningsinstrument
- Så skapar ni ett sammansvetsat multiprofessionellt team!
- Ta del av remissversionen för de nya riktlinjerna för MS och Parkinson
- Hur kan du bättre arbeta med olika smärttillstånd hos patienter?
- Motiverande samtal – lär dig mer om MI-metoden!

Utnyttja vårt specialerbjudande, anmäl dig tidigt!
Pris: 3 980 kr vid anmälan t.o.m. 1 augusti, 5 980 kr efter 1 augusti. Moms tillkommer. Rabattkod: Majsan01

Datum och plats: 5–6 oktober 2016, Stockholm
Anmälan: www.kompetensteamet.se
info@kompetensteamet.se | 08-410 281 50

Fackligt arbete är ett lagarbete, där alla behövs för att kunna påverka hur vi har det på jobbet. Följ med till **Värmland**, **Göteborg** och **Södertälje** och träffa några av förbundets alla aktiva som engagerar sig för att arbetsterapeuter ska ha ett hållbart arbetsliv med god kompetens- och löneutveckling.

Text: Katja Alexanderson Illustration: Helena Lunding Hultqvist

Starka tillsammans

En gång för inte allt för länge sedan bestämde arbetsgivarna allt på den svenska arbetsmarknaden. Men i slutet på 1800-talet började arbetarna sluta sig samman och bilda fackförbund. Och i början av 1900-talet erkänner arbetsgivarna arbetarnas rätt att organisera sig och 1928 kommer lagen om kollektivavtal. I mitten på 1930-talet får även privata tjänstemän rätt att förhandla och organisera sig fackligt. Det är också i slutet av 1930-talet som det så kallade Saltsjöbadsavtalet sluts mellan arbetsgivarorganisationen och LO. Då läggs grunden för det som vi i dag kallar för den svenska modellen. I korthet innebär det att merparten av villkoren på arbetsmarknaden regleras i avtal mellan parterna, snarare än i lagstiftning. På 1970- och 80-talet kommer dock lagen om medbestämmande (MBL) och om anställningsskydd (LAS). Men än i dag är det främst kollektivavtalen som avgör hur vi har det

på jobbet. Lagstiftningen ger en grundläggande miniminivå.

– Mervärdena kommer genom kollektivavtal – vi som parter har kommit överens om mer fördelaktiga villkor än de som regleras i lag. Men för att arbetsgivarna ska vara villiga att teckna förmånliga avtal för de anställda måste många vara fackanslutna. Visserligen tillämpas avtalen normalt även för icke-anslutna på arbetsplatsen, men då åker man snålskjuts, säger Ida Kåhlin, förbundsordförande i Sveriges Arbetsterapeuter.

Lön regleras exempelvis inte alls i lagstiftningen. Det är kollektivavtalen som styr hur löneprocessen ska gå till, med årliga lönerevisioner och lönesamtal och så vidare.

– Mycket av det vi tar för givet i dag återfinns i kollektivavtalet, som kompensation vid övertid, ob-tillägg, utfyllnad vid sjukdom och föräldraledighet. Och inte minst avsättningar till tjänstepensionen, som utgör en stor del av pensionen. »

TEMA: FACKLIGT ARBETE

Kollektivavtalen ökar också möjligheten att påverka förhållandena på arbetsplatsen. Det är exempelvis bara arbetsgivare med kollektivavtal som är tvungna att förhandla vid organisationsförändringar. Och utan kollektivavtal inte heller några samverkansgrupper som ger arbetstagarna möjlighet till inflytande – både vid enstaka beslut, men även när det gäller den löpande verksamheten och arbetsmiljön.

– Men det krävs aktivt deltagande och engagemang av oss fackförbund för att ta vara på de möjligheter till inflytande som vi har förhandlat fram i kollektivavtalen. De flesta beslut som påverkar vardagen på jobbet fattas lokalt. Löner bildas till exempel nära verksamheterna. Och det är lokalt som antalet arbetsterapeuttjänster avgörs och vilket utrymme det finns för kompetensutveckling. Därför är det lokalfackliga arbetet avgörande för att vi ska vara framgångsrika som förbund. Och jag hoppas att det i framtiden ska vara ännu fler som vill engagera sig i förbundet, säger Ida Kåhlin.

Hon konstaterar att ett sätt att öka chanserna att få gehör hos arbetsgivare, politiker och andra beslutsfattare är att tydliggöra värdet av arbetsterapi.

– Det är min och övriga styrelsens uppgift att väcka debatt och i olika sammanhang lyfta arbetsterapi och arbetsterapeuters insatser. Målet är att vi arbetsterapeuter ska ha goda arbetsvillkor, de kompetensutvecklingsmöjligheter vi behöver i vår professionsutövning och en lön som motsvarar vårt bidrag till människors delaktighet, hälsa och välfärd, säger Ida Kåhlin.

På det nationella planet deltar förbundet i olika

utredningar, driver utvecklingsprojekt, fungerar som remissinstans, samverkar med andra organisationer för att väcka debatt om förhållandena på arbetsmarknaden. Genom historien har fackförbunden exempelvis varit pådrivande i frågor om sjukförsäkring, semester, arbetstider. I Sveriges Arbetsterapeuters nya vision, som antogs på fullmäktige förra året, har arbetsterapeuter ett hållbart arbetsliv. Det är viktigt inte minst med tanke på att den psykiska ohälsan ökar på landets arbetsplatser.

– Vi har ett omfattande arbete framför oss för att nå dit, det är en stor utmaning. Exempelvis så har förbundet börjat ta fram indikatorer som speglar vad som är ett hälsofrämjande arbetsliv. Vi arbetar också för att det ska utbildas fler arbetsterapeuter i Sverige. Men det är inget styrelsen och jag kan göra på egen hand, alla vi medlemmar måste hjälpas åt och påverka på olika nivåer. Därför är det mycket glädjande att så många kom på kretsarnas årsmöten och bidrog med idéer och tankar om hur vi ska nå vår vision och skapa ett bättre arbetsliv för oss arbetsterapeuter.■

Liten facklig ordlista

Kollektivavtal

Kollektivavtal är ett skriftligt avtal mellan en arbetsgivarorganisation eller en enskild arbetsgivare och en arbetstagarorganisation om vilka anställningsvillkor som ska gälla på arbetsplatsen. Det är bara den fackliga organisationen som kan teckna kollektivavtal, inte den enskilda arbetstagaren. I kollektivavtalet regleras till exempel längden på din uppsägningstid, dina pensions- och försäkringsvillkor och vad som gäller för övertidskompensation.

Förtroendevald

Som förtroendevald har du dina arbetskamraters förtroende att företräda dem. Din uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen och företräda dem i fackliga frågor. Exempelvis kan det handla om att delta i samverkansorgan, att bevaka organisationsförändringar eller att genomföra överläggningar i samband med lönerevisioner. Du är dessutom en naturlig och viktig samtalspartner för din arbetsgivare. Förbundets fackliga företrädare utbildas kontinuerligt.

Skyddsombud

Skyddsombudet representerar arbetstagarna i arbetsmiljöarbetet och ska verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. Befogenheterna regleras i arbetsmiljölagen. Fokus ska ligga på förebyggande systematiskt arbete. Det ska finnas ett skyddsombud (utses normalt av facket) på alla arbetsplatser med minst fem anställda. Finns det flera ombud ska ett av dem utses till huvudskyddsombud. Arbetsgivaren ska bekosta skyddsombudets utbildning.

Visionära idéer

Över 700 medlemmar diskuterade förbundets nya vision på kretsårsmötena. Idéerna flödade och det kom fram många kreativa förslag.

På fullmäktige i höstas antog Sveriges Arbetsterapeuter en ny vision för att möta framtidens utmaningar. Den ska staka ut riktningen för såväl det dagliga arbetet som långsiktiga beslut. För att förankra visionen var det viktigt att ge medlemmarna möjlighet att diskutera den och de tillhörande strategierna.

– Kretsarnas årsmöten var ett utmärkt tillfälle att kickstarta arbetet med förbundets nya vision. Det är helt fantastiskt att så många deltog och ville vara med och bidra till att omsätta visionen till verklighet, säger Ida Kåhlin, ordförande i Sveriges Arbetsterapeuter.

Under workshopparna diskuterades visionen och strategierna i grupper. Deltagarna funderade även över vilka aktiviteter den egna kretsen kan anordna.

– Det kom fram väldigt många spännande förslag och idéer som förbundsstyrelsen kommer att titta vidare på. Det känns också som att kretsarna fick många bra uppslag för hur de kan vidareutveckla sina verksamheter.

Diskussionerna handlade bland annat om behovet att öka kunskapen om arbetsterapi och vilken nytta arbetsterapeutiska insatser kan göra för enskilda människor och samhället i stort. Mötesdeltagarna lyfte också behovet av att rekrytera fler förtroendevalda, främja mentorskap, nätverkande, vikten av lokal opinionsbildning och att synas i sociala medier. Att förbättra löne- och arbetsvillkor stod också högt på kretsarnas agenda, i minst med tanke på att många upplever ökad arbetsbelastning och fler sjukskrivningar.

En annan angelägen fråga som kom upp på bordet var möjligheten till kompetensutveckling. Medlemmarna efterlyste till exempel fortbildningsmöjligheter på fler platser i landet och webbutbildningar.

– Förbundet har startat en utredning för att undersöka hur kursverksamheten ska utformas för att klara framtidens krav på effektivt lärande och kompetensutveckling. Vi kommer bland annat att titta på hur vi kan öka tillgängligheten, både geografiskt och digitalt, avslutar Ida Kåhlin. ■

Vad är samverkan?

Samverkan ersätter vissa av de förhandlingar som arbetsgivaren är skyldig att hålla enligt MBL. Grupperna är ett kontinuerligt forum för dialog mellan fackförbund och arbetsgivaren och finns ofta på flera nivåer hos en arbetsgivare. Hur samverkan ska gå till, och se ut, regleras ofta i lokala samverkansavtal. Saknas avtal gäller förhandlingar enligt MBL. Ibland samarbetar Sveriges Arbetsterapeuter med andra Sacoförbund, som utser representanter till samverkansgrupperna.

Varför samverkansgrupper?

Målet med samverkan är att nå enighet i en fråga innan beslut fattas. Arbetsmiljöfrågor integreras med medbestämmande- och verksamhetsfrågor. Det ger möjlighet till inflytande både vid enstaka beslut, men även när det gäller den löpande verksamheten och arbetsmiljön. I samverkan diskuteras hela verksamhetens hälsa och arbetsmiljö kontinuerligt, till skillnad från förhandlingar i specifika frågor. När samverkan har avslutats är det arbetsgivaren som fattar beslut i frågan.

Vill du engagera dig fackligt?

Är du intresserad av att engagera dig fackligt? Börja med att kontakta din kretsstyrelse eller ditt lokala ombud så berättar de mer. Kontaktuppgifter till kretsen hittar du på arbetsterapeuterna.se/kontakt. Du är också välkommen att höra av dig till förbundet centralt så får du hjälp hur du ska göra.

Ordföranden Ing-Marie Runeson, närmast kameran, i samtal med Yvonne Myhrberg lokal ombudsman för kommunerna (LOM-K), som ansvarar för 16 kommuner med olika arbetssätt och olika förutsättningar. En rejäl utmaning.

”Går inte att vara mjukig”

De fackligt aktiva i Värmland står inför stora utmaningar. Tur då att engagemanget är starkt. Styrelsens arbetslust är påtaglig i kampen för medlemmarnas löner och arbetsmiljö, för professionsutvecklingen och för fackets utveckling. Men de vill bli fler: Nu behövs alla!

Text: Marika Sivertsson Foto: Fredrik Karlsson

Ute i den första försommarvärmen rör sig Karlstadborna lojt. Svalkan i träningsköket på Centralsjukhuset är skön när Värmlandskretsens styrelse samlas där, men snart stiger temperaturen.

Runt bordet diskuteras arbetsterapins och det fackliga arbetets framtid i länet.

– Det är spännande att jobba fackligt och

vi har stora möjligheter att påverka på arbetsplatserna. Det är vi som skapar förutsättningarna för vårt arbete. Det är viktigt att komma ihåg att ingen annan kommer att föra vår talan om vi inte gör det själva, säger Anki Sahlström, som är lokal ombudsman för landstinget i Värmland.

– Det går inte att vara mjukig, vi behöver

ha rätt vassa armbågar, instämmer Elisabeth Nyström.

Värmlandskretsens är ett aktivt fack med engagerade förtroendevalda. Ledamöterna i kretsstyrelsen kommer från olika håll i Värmland, och månadmötet är det enda tillfälle de träffas fysiskt för diskussioner och pepp. I övrigt sköter de arbetet på var sitt håll och håller varandra underrättade med mejl.

Antalet medlemmar i hela länet är drygt 230 och organisationsgraden är liksom i resten av förbundet hög. Eftersom det i vissa kommuner bara finns ett fåtal arbets-

terapeuter är det viktigt att hålla ihop – den höga andelen medlemmar i facket är en styrka. Men i kretsstyrelsen finns en stark känsla av att det engagemang som finns lokalt bättre kan komma till sin rätt:

– Vi försöker till exempel hitta ett system för att medlemmar ska kunna arbeta med frågor de brinner för utan att behöva bli invalda i styrelsen. Det är från början ett medlemsförslag som vi har plockat upp, säger Elin Widmark, som är suppleant.

Hon påpekar att det är långt till allt för den som bor i Värmland, resor till möten blir tidsödande och det kan vara svårt att hitta utrymme till fackligt arbete. Samtidigt har många arbetsterapeuter stor kunskap och mycket driv i olika enskilda frågor – för dem kan steget till att bidra bli kortare om de kan göra det som medlemmar. Ett annat sätt att sänka tröskeln till att engagera sig fackligt är att ta vara på den nya tekniken, med skypemöten och andra sätt att kommunicera över webben.

Kretsen behöver alla sina förmågor i länet. Detta år inleddes med stora utmaningar, som man brukar säga. Landstinget har omorganiserats och sedan mars i år har den nya organisationen lämnat facket utan de tidigare väl fungerande kontaktvägarna. De divisions-samråd där fackliga representanter kunde träffa divisionschefer och verksamhetschefer har försvunnit. Där samlades alla större och övergripande fackliga frågor och all nödvändig information kunde delas vid ett tillfälle. Särskilt för ett så litet förbund som Sveriges Arbetsterapeuter fungerade det smidigt.

De fyra samverkansområdena som kommit i stället ställer helt andra krav på det fackliga arbetet. Nuvarande organisation räcker inte till.

– I dag är vi inte riktigt säkra på hur vi ska jobba framöver, men vi behöver helt klart bli fler. Jag själv har i stället för ett divisionssamråd fått 25 samverkansmöten att ha koll på efter omorganisationen i landstinget. Det hinner jag förstås inte, så vi går miste om information, säger Anki Sahlström.

En lösning är att adjungera medlemmar till samverkansmötena, på så vis skulle det finnas ett par öron på plats. Men det brådskar. Tillgång till information är särskilt viktig just nu eftersom landstinget ska spara. Hittills har två arbetsterapeuttjänster försvunnit. På en arbetsplats i länet är en arbetsterapeut lämnad ensam kvar med lika många uppgifter som innan kollegan försvann. Den nya arbetsbeskrivningen har ännu inte anlänt.

Landstingets fokus ligger på att spara utan uppsäg- ➤

Ing-Marie Runeson, Säfte, är ordförande i kretsstyrelsen. Hon brinner starkt för yrkesförbundstanken, och för att föra ut den lokalt.

I verksamhetsplanen ligger arbetsmiljön högt på agendan. Elin Widmark är suppleant för ordinarie styrelseledamoten Karin Kullgren, båda från Karlstad.

TEMA: FACKLIGT ARBETE

På agendan i Värmlandskretsen

- Det är oerhört viktigt att Sveriges Arbetsterapeuter arbetar för att öka politikernas och olika arbetsgivares kunskap och förståelse av det viktiga arbete vi gör. Deras ansvar är att se till att vi arbetsterapeuter har ett hållbart arbetsliv med god kompetens- och löneutveckling, något de inte alltid lever upp till. Vi kan arbetsterapi bäst och måste visa värdet av det, både på etablerade och på nya arenor. Att informera är viktigt och något som ska ske kontinuerligt, då vårt arbete förändras genom samhällets utveckling.
- Vi arbetar med nolltolerans mot ett ohälsosamt arbetsliv!
- Det ska vara enkelt att komma i kontakt med kretsstyrelsen. Värmlandskretsen vill att medlemmarna ska känna tillhörighet till sitt fackförbund lokalt.

ningar, och facket har gått med på att viss-tidsanställningar och pensionsavgångar inte ersätts. Men den godtycklighet som ligger i en sådan ordning lämnar viss oro för att det ska uppfattas som acceptabelt att även vakanta tjänster dras in. Det skulle kunna bli förödande när såväl landsting som kommun står inför stora pensionsavgångar och samtidigt har stora svårigheter att intressera arbetsterapeuter till de tjänster som finns.

När allt fler arbetsterapeuter arbetar i team tillsammans med större yrkesgrupper kan det också bli otydligt för arbetsgivare och övriga fackförbund vad arbetsterapeuter bidrar med, vilket ökar riskerna med ett svårt rekryteringsläge. Den utvecklingen finns i såväl landsting som i kommunerna.

– För oss är rekryteringsfrågan oerhört

viktig. Vi måste värna om att vi har tjänster kvar, att det blir attraktivt att arbeta för landsting och kommun. Landstinget har låga ingångslöner och dåliga möjligheter till löneutveckling, kommunerna är något bättre. Arbetsgivarna måste bli bättre på de punkterna, men också hitta andra sätt att få arbetsterapeuter att vilja arbeta där, säger Anki Sahlström.

I ett nötskal riskerar arbetsterapeuterna indragning av tjänster, underbemanning och dålig arbetsmiljö. Värmlandskretsens verksamhetsplan speglar den problemanalysen: Under året ska kretsen på olika sätt arbeta med att skapa efterfrågan på arbetsterapeutisk kompetens, arbeta med kunskapsutveckling och löneutveckling samt driva nolltolerans mot ett ohälsosamt arbetsliv, bland annat. En stor del av arbetet är medlemstillvänt, facket ska nå ut och bli starkare lokalt under detta år. Det är en utmaning för en liten yrkesgrupp i glesbygd.

– Jag tror att vi behöver öka medvetenheten om fackets betydelse för de villkor vi har uppnått i arbetslivet. Många förstår inte sambandet. I dag behöver vi försvara vad vi har om det ska finnas kvar, säger Yvonne Myhrberg, som är lokal ombudsman för de 16 kommunerna.

I många kommuner saknas arbetsplatsombud och där går Yvonne Myhrberg in i förhandlingar när det behövs. Hon liksom de övriga ser lönefrågan som den största fackliga frågan i Värmland, men den hör naturligt ihop med efterfrågan på arbetsterapeutisk kompetens. För de fackligt aktiva gäller arbete på alla fronter – professionsutveckling och facklig kamp är så nära förknippade.

Därför är det heller inte konstigt att det blev lönestrategigruppen som kom upp med idén om ett mentorprogram i landstinget.

– Vid en jämförelse av medellönerna i den stora grupp som är på väg i pension insåg vi i lönestrategigruppen att landstinget

Kretsstyrelsen är ett tätt sammansvetsat gäng. Som litet fackförbund får de vara beredda att kämpa på alla fronter, och stödet i styrelsen är viktigt.

Rejält fika finns vid mötena – det är svårt att tänka klart på tom mage.

stod inför ett enormt kompetenstapp. Flera av de här arbetsterapeuterna har arbetat i trettio år inom landstinget, och den kunskap de har är ovärderlig. Vi förstod att vi behövde hitta ett sätt att överföra kompetensen, förklarar Anki Sahlström.

Kretsordföranden Ing-Marie Runeson tillägger:

– Tanken med mentorprogram är mycket intressant och Värmlandskretsen följer hur det faller ut i landstinget. Vi vill intressera kommunerna för upplägget eftersom vi har samma problem med pensionsavgångar där.

Samtliga fackförbund i landstinget och även arbetsgivaren har hittills ställt sig positiva till lönestrategigruppens förslag. Det finns stora förhoppningar inom Värmlandskretsen att mentorskap kan underlätta introduktionen av nyanställda arbetsterapeuter, att kompetens kan överföras och att det kan bidra till att arbetsterapins värde försvaras.

– **Vi måste hela tiden** bevaka våra intressen. Är lokalerna ändamålsenliga? Har arbetsterapeuterna rätt kompetens? Och har arbetsgivaren förstått att fortbildning ger konkurrensfördelar i rekryteringen?

Anki Sahlström ställer frågorna med ett eftertryck som säger att allt står på spel hela tiden. Känslan att Sveriges Arbetsterapeuter behöver gå igenom bättre som yrkesförbund visar sig vara stark på mötet. Detta även till arbetsgivare och andra fackförbund som ofta saknar kännedom om vad arbetsterapeuterna gör för patienten:

– Vi är så väldigt förknippade med hjälpmedel, ofta tänker man på oss främst när någon ska prova ut en rullstol eller liknande. Det är oerhört viktigt att vi marknadsför den arbetsterapeutiska kompetensen, konstaterar Elisabeth Nyström, som blir frustrerad över att arbetsterapeuter alltid måste strida för att komma in tidigt i en klients behandling.

Elin Widmark påpekar att många medlemmar i Värmland uppfattar Sveriges Arbetsterapeuter som enbart fackförbund. Men när professionsutvecklingen har så stor betydelse i det vardagliga arbetet tror hon att det är bra om medlemmarna får veta mer om hur förbundet arbetar med den. Ing-Marie Runeson instämmer:

Anki Sahlström, Arvika, har haft en tuff vår som lokal ombudsman för landstinget. Landstinget har omorganiserats och ska dessutom spara.

– Betydelsen av att Sveriges Arbetsterapeuter arbetar med både professionsutveckling och mer traditionella fackliga frågor kan inte nog lyftas fram, och vi i styrelsen vill föra ut yrkesförbundstanken lokalt.

På mötet lyssnar alla uppmärksamt på varandra. Allas bidrag behövs. Det svetsar samman att vara ett litet fack och det finns en tydlig trygghet i den grupp som utgör kretsens styrelse. Här finns utrymme att växa, som facklig och i yrket.

Elin Widmark tror att fler skulle vilja engagera sig i kretsen om de bara fick prova. Hon själv blev ”kidnappad” till en förtroendepost eftersom hon gick på ett årsmöte. Hon var ganska väl påläst, men visste ändå inte riktigt vad hon gav sig in på.

– Det var först när jag började jobba som jag förstod hur nära min yrkesvardag vårt fackliga arbete är. Och när jag under vägen förstod att jag faktiskt kan påverka det här ...! Och detta? Oj. Vilken känsla! ■

TEMA: FACKLIGT ARBETE

Ingen

enmansshow

Välfungerande samarbete med andra Sacoförbund och god relation till stadens politiker ger skjuts åt det fackliga arbetet i Göteborgs Stad. »

Text: Katja Alexanderson Foto: Lisa Thanner

Anna Ström och Monica
Fäldt arbetar fackligt
i Göteborgs Stad.

Samtal med kommunens politiker, stötta medlemmar eller ett pass vid lamineringsmaskinen. Akuta brandkårsutryckningar varvat med långbänkar. Fackligt arbete för höjda löner och bättre arbetsvillkor kräver insatser på många olika nivåer och tidshorisonter. Några som vet det är Monica Fäldt och Anna Ström i Göteborgs Stad. Monica arbetar fackligt 25 procent och Anna Ström på heltid, som lokal ombudsman (LOM) och kommunombud för Saco. Dessutom är Anna 1:e vice ordförande i Sveriges Arbets-terapeuter och Monica vice ordförande i Göteborgskretsen.

Deras vardag handlar om allt från långsiktigt lobbyarbete på politisk nivå till överläggningar i konkreta frågor på stadens förvaltningar. Båda två sitter i samverkansgrupper i kommunen och ger även stöd och råd till medlemmar. Till exempel inför lönesamtalet eller i rehabärenden.

– Mycket av mitt arbete är medlemsvårdande, säger Monica Fäldt.

En framgångsfaktor för att kunna påverka vardagen för stadens arbetsterapeuter är att ha fackliga företrädare som vågar ta plats och känner sig trygga att agera i olika frågor. Men det är inte helt lätt att hitta personer som vill engagera sig.

– Många har arbeten som de brinner för, och känner att de kanske inte hinner ta ett fackligt uppdrag. Fast jag tror inte att det är specifikt för arbetsterapeuter. Sedan kan det ibland handla om att förutsättningarna för fackligt arbete inte alltid är de bästa, säger Anna Ström.

För att väcka intresse, sprida kunskap och rekrytera nya lokala ombud ordnar Anna och Monica frukostträffar ute på stadsdelsförvaltningarna, ungefär två gånger per termin.

– Vi informerar till exempel om vilka olika roller du kan ha som fackligt aktiv, så att det inte blir något diffust – vad är skillnaden mellan att vara skyddsombud, ombud för medlemmar och att sitta i samverkan för Saco, säger Monica.

Till mötena bjuds alla förbundets medlemmar in och på programmet står ofta en aktuell och lokal fråga. Arbetsmiljö, effekter av omorganisationer och löner är ständigt heta ämnen. Det händer även att icke-medlemmar är välkomna för att få dem att förstå varför det är viktigt att vara med i facket. Göteborgskretsen ordnar också mingelkvällar för alla medlemmar några gånger per år med olika teman, till exempel lönebildning, kompetensutveckling eller chefsmingel.

Anna och Monica trycker på vikten av att förbundet har lokala ombud ute på förvaltningarna. Att det är där grundarbetet görs, på central nivå i

”Som nyblivet ombud kan man alltid ta hjälp.”

kommunen går det inte att ha detaljkunskap om de olika verksamheterna.

– Fackligt arbete är ingen enmansshow, utan ett lagarbete, säger Anna.

I Göteborgs Stad får alla nyblivna fackliga företrädare gå en fem dagar lång introduktionskurs. Det är möjligt tack vare ett välfungerande samarbete i det lokala Sacorådet. I dag har Sveriges Arbetsterapeuter 15 företrädare som deltar i samverkansgrupper på olika samverkansnivåer eller är skyddsombud. Alla sitter på så kallade Sacomandat, det vill säga att man representerar alla Sacoförbund och inte bara Sveriges Arbetsterapeuter. Det är extra betydelsefullt för förbund med få medlemmar i kommunen; det ger en starkare röst när man företräder många medarbetare och dessutom blir det lättare att hitta representanter till alla samverkansgrupper. Anna och Monica kan inte nog poängtera hur betydelsefullt Sacosamarbetet är. Att det ger råg i ryggen i möten med arbetsgivaren.

En annan del av deras arbete är att ständigt jobba för att höja yrkets status. Att visa att arbetsterapeuter adderar mycket mervärde. Att det lönar sig att anställa en arbetsterapeut – till exempel i form av förebyggande arbete som kan leda till minskat behov av hemtjänst. Och inte bara i möten med arbetsgivaren, utan det gäller att påverka politiker – som har den yttersta makten över resurserna.

– Varje år brukar vi bjuda in oss till kommunalråden på våra områden, som sjukvård och äldreomsorg, säger Monica.

Av taktiska skäl brukar mötena ske runt årsskiftet, innan det är dags för budgetarbetet att dra i gång på allvar. De uppmuntrar också ombuden ute på förvaltningarna att prata med ”sina” nämndpolitiker. Samtidigt gäller det att hitta en lagom nivå, eftersom arbetsgivaren inte alltid är helt förtjust i att facken går direkt till politikerna.

I sammanhanget lyfter Anna och Monica betydelsen av att kunna göra karriär i kommunen. Att det exempelvis behöver finnas tjänster som kräver en magister- eller masterexamen och som ger mer pengar i lönekuvertet. Tillsammans med arbetsgivaren har förbundet kommit en bit på väg, i dag finns en kompetensförsörjningsplan där olika typer av uppdrag definieras: bas, fördjupning och expert. Att arbetsterapeuter blir chefer är ett annat sätt höja professionens status och i förlängningen även löneläget.

– Vi brukar lyfta fram att arbetsterapeuter är väl lämpade att vara chefer, säger Monica.

Anna inflikar att hon önskar att fler vågade ta steget och söka lediga chefstjänster, men konstaterar

är att lönepåslaget ibland kan upplevas som för lågt för att vilja ta på sig det extra ansvaret.

Själva lönerevisionen är en flerstegsraket. Den inleds med en central överläggning med arbetsgivaren tillsammans med Sacoförbunden i Akademikeralliansen, som är en organisation för förhandlingssamverkan inom kommun och landsting. Alla förbund har representanter på mötet, ingen för någon annans talan. Där läggs grunden för årets revision och behandlar till exempel frågor som lönekriterier, kompetensutveckling, jämställda löner, med mera.

På förvaltningsnivå sker lönerevisionen sedan förbundsvis, utifrån de riktlinjer som tagits centralt. Anna Ström är ofta med och stöttar de lokala ombuden vid mötena med arbetsgivaren.

– Vi har en kontrollfunktion och är vakthundar för att löneprocessen går rätt till, så att alla till exempel får lönesamtal.

Hon konstaterar även att de brukar trycka på de växande svårigheterna att rekrytera arbetsterapeuter i mötena med arbetsgivaren.

– Tidigare hade cheferna kanske hundra sökande till en tjänst, det har de inte i dag. Jag brukar också säga till medlemmar som ringer och vill ha råd vid löneförhandling att de inte ska sälja sig för billigt, att de är eftertraktade. Som nyexad kan man utgå från förbundets rekommenderade ingångslön.

De senaste åren har arbetsterapeuterna i Göteborgs stad haft en bättre löneutveckling än landet i stort. Monica och Anna ser det som en kombination av att staden har en uttalad inriktning att arbeta för jämställda löner och träget fackligt påverkansarbete. Men nöjda är de inte.

– Än så länge har vi inte lön efter vår akademiska kompetens, konstaterar Anna.

Dessutom märker båda två att klimatet på arbetsplatserna hårdnar och att yrkeslivet har blivit allt mer krävande. Därför kommer hållbara och hälsofrämjande arbetsvillkor vara i extra fokus framöver, inte minst med tanke på de nya föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö som började gälla i slutet av mars. Och alla goda krafter behövs – Anna och Monica hoppas verkligen att fler ska vilja och våga ta steget att engagera sig fackligt.

– Som nyblivet ombud kan man alltid ta hjälp, och samtidigt bygga sitt eget nätverk med fackliga förtroendevalda med mer erfarenhet, i sin egen eller någon annan krets, säger Monica.

Anna tillägger:

– Det är väldigt givande att kunna vara med och påverka. Och man behöver inte kunna allt från första dagen, utan kan lära sig efterhand. Mycket handlar om sunt förnuft. ▀

Anna och Monica planerar för West Pride i Göteborg.

Rakt in i hetluften

Nyexade Madeleine Thim hade bara jobbat i ett halvår på Södertälje sjukhus när hon blev lokalt ombud. Hon rivstartade med lönerevisionen.

Text: Katja Alexanderson Foto: Jonas Eriksson

När Madeleine Thim började på Södertälje sjukhus för tre år sedan hade hon nyligen tagit examen. Ett halvår senare slutade det lokala ombudet som hade arbetat fackligt under många år. Samtidigt var det lite oroligt i arbetsgruppen.

– Ingen ville ha uppdraget. Många tyckte det var viktigt att jobba fackligt, men hade inte tid, intresse eller ville ta på sig ansvaret. Jag tyckte det var lite tidigt för mig eftersom jag bara jobbat i ett halvår.

Samtidigt kände Madeleine att uppgiften var alldeles för viktig för att ingen skulle ta på sig den. Hon hade på nära håll sett vilken skillnad facket kan göra om det blir problem med arbetsgivaren, hennes fästman hade fått bra hjälp av sitt förbund när det var trassligt på jobbet. Och eftersom han dessutom också är förtroendevald visste hon vad det fackliga uppdraget innebär.

Efter lite funderande tackade hon ja. Det blev ingen mjukstart – hon kastades rakt in i lönerevisionen. Uppbackad av det tidigare lokala ombudet och de centrala ombudsmännen på kansliet i Nacka gick det trots allt bra.

– Lönerevisionen var det enda jag gjorde mitt första halvår. Sedan har jag sakta men säkert fått lära mig mer, och jag har bollat mycket med min fysioterapeutkollega som har mer facklig erfarenhet.

Det har också blivit mycket fackliga diskussioner hemma vid köksbordet och

inläsning när olika problemställningar dykt upp.

– Som ung och nyexad var det lite läskigt och svårt att sätta ner foten – i början satte jag ner den lite försiktigt. Men jag har fått massor av uppbackning av mina kolleger, som tycker att det varit skönt att jag tagit uppdraget. Efterhand lär du dig hur du ska prata för att motparten ska förstå att du menar allvar. Du får nästan prata i paragrafer. Jag har lärt mig att göra skillnad på Madde arbetsterapeuten och Madde ombudet.

”Jag har lärt mig att göra skillnad på Madde arbetsterapeuten och Madde ombudet.”

Förutom att sköta lönerevisionen sitter Madeleine i samverkansgruppen för paramedicin (arbetsterapeuter, dietister, fysioterapeuter, kuratorer och logopedier) samt är reserv i den övergripande gruppen för hela Södertälje sjukhus. De senaste årens stora fråga är hur omorganisationer och ombyggnader på sjukhuset påverkar arbetsmiljön: vilka ska flytta, vilka ska vara kvar, vilka effekter får neddragningar på öppenvården för arbetsterapeuter och så

vidare. Så det blir mycket riskbedömningar. En liten seger i sammanhanget är att paramedicinerna äntligen ska få ett större personalrum. Dagens är litet och bullrigt och ger inte möjlighet till återhämtning på lunchen.

– Alla små saker man gör, det gör skillnad till slut. Men det är ofta en lång process, det är inte bara att gå till chefen och säga att det är för trångt.

Men Madeleines största fråga är trots allt lönerna.

– Vi ska vara 13 arbetsterapeuter, men vi har varit för få länge. Just nu är vi tio stycken. Det är väldigt svårt att rekrytera, bland annat på grund av löneläget. Det är vår marknad och vi arbetsterapeuter kan välja var vi vill jobba. Och folk vill väl inte till sjukhus ...

Hon har tagit alla tillfällen i akt att påtala det för cheferna. Äntligen verkar det betala sig.

– Sjukhuset har sagt att man kommer att satsa lite extra på arbetsterapeuternas löner i år, efter två års tjat om att vi går kort och har dåliga löner. Jag hoppas verkligen att det ska visa sig i lönekuverten.

Det är just möjligheten att påverka som är det roligaste med det fackliga uppdraget. Dessutom är det personligt utvecklande, och väl värt den timme i veckan som Madeleine lagt i snitt. »

Ett nytt och större lunch-
rum är ett resultat av
Madeleine Thims fackliga
engagemang.

TEMA: FACKLIGT ARBETE

Madeleine Thim kan inte tänka sig att jobba på en arbetsplats utan kollektivavtal.

– Jag har lärt mig att ta mer plats, ifrågasätta saker och säga ifrån om jag tycker något är konstigt eller jobbigt. Jag har vuxit ifrån min blyghet. Uppdraget ger mycket mer än det tar.

Madeleine tror inte det krävs några speciella egenskaper för att engagera sig fackligt. Hon själv är ett levande exempel på att det exempelvis inte krävs massor av års yrkeserfarenhet för att bli ombud. Hennes erfarenhet är att det finns stor frihet att utforma sitt eget uppdrag.

Men tiden som fackligt ombud på sjukhuset börjar lida mot sitt slut. Madeleine har fått ett nytt jobb och ska vara med och bygga upp ett nystartat privat äldreboende. Nu försöker hon hitta en efterträdare, än så

länge utan att lyckas. Hon hoppas att någon av de arbetsterapeuter som snart ska börja på sjukhuset ska vilja ta över efter henne. Kanske måste man hitta nya

”Jag hoppas att fler vill engagera sig och inser hur viktigt det är. Jag ser det som en personlig merit.”

lösningar, att någon sitter i samverkan och en annan hanterar lönerevisionen.

– Jag hoppas att fler vill engagera sig och inser hur viktigt det är. Jag ser det som en

personlig merit. Det var också bra när jag sökte jobb, jag visste vad jag skulle fråga efter. Till exempel om kollektivavtal, jag kan inte tänka mig att jobba utan det. Jag sökte ett annat jobb som verkade jätteroligt, men för mig var det tvärnej när de inte hade kollektivavtal. Det är en av de viktigaste frågorna för mig, det gör att man har chans att påverka. Avtalet är som ett grundskydd, som en försäkring på jobbet. Då kan det inte bli hur dåligt som helst, och facket kan hjälpa dig i så fall.

Hur det ser ut på den nya arbetsplatsen vet hon inte.

– Jag får se vad som händer när jag kommer dit, men jag kommer att fortsätta att engagera mig fackligt på något sätt. ■

Vårt nya telefonnummer: 08-507 488 00

Aleris Rehab söker

arbetsterapeuter

Aleris Rehab är en av de största rehabaktörerna i Sverige och finns på 11 platser i södra Stockholm. Nu utökar vi vår verksamhet på våra enheter i Hallunda, Huddinge och Älvsjö. **Vill du vara med och utveckla arbetsterapeutens roll inom primärvården?** Vi söker dig som har erfarenhet av primärvårdsrehabilitering och teamarbete.

För mer information:

Kontakta Madeleine Grave 08-409 151 95, Mats Widerberg 08-409 151 91 eller Anna Nillbrand 08-409 151 98

Aleris är ett privat vård- och omsorgsföretag som erbjuder tjänster inom sjukvård, äldreomsorg och psykisk hälsa i Sverige, Norge och Danmark.
www.aleris.se

Läs mer på
aleris.se/jobb

SusanoRehab arbetar med medicinska utredningar, rehabilitering och behandling. Våra kunder är myndigheter, företag och privatpersoner. Till vår bedömningsverksamhet i Malmö söker vi nu fler engagerade och kunniga medarbetare.

Arbetsterapeut med minst tre års erfarenhet

Du behöver ha erfarenhet av medicinska utredningar eller utredning av arbetsförmåga, med krav på minst tre års vana från någon form av utredningsverksamhet. Arbetet har sitt fokus på bedömning och utredning, av förmåga i relation till arbete, för olika uppdragsgivare. Tillsammans med ditt team sammanställer du ett bedömningsunderlag.

Vi arbetar även med att stödja personer med smärta och stressproblematik tillbaka till ett mer aktivt liv. Som arbetsterapeut använder vi ReDo för att öka aktivitetsförmågan.

Vana av att arbeta med Assessment of Work Performance (AWP) och Assessment of Work Characteristics (AWC) i utredningsarbete är meriterande.

Erfarenhet av teamarbete är en fördel.

Vi värdesätter:

- Personlig mognad, trygg, stabil och har god självinsikt.
- Engagemang och att du vill vara med och utveckla vår verksamhet.
- God samarbetsförmåga och kan skapa förtroende i såväl interna som externa kontakter.

Samtliga tjänster kräver att du är van att arbeta målorienterat i teamkonstellationer, har hög IT-vana och mycket god förmåga att uttrycka dig skriftligt.

För mer information gå in på vår hemsida:
[www.susano/lediga tjänster](http://www.susano/lediga_tjanster).

Välkommet tillskott till verktyglådan

Vid första anblicken skiljer sig *Chef- och ledarskap inom välfärdssektorn* inte nämnvärt från många andra ledarskapsböcker. Ganska snart står det dock klart att boken är ett riktigt bra tillskott i bokhyllan.

Författaren, som är docent i arbets- och organisationspsykologi, ger läsaren en mycket bra teoretisk grund innan hon tar itu med avsnittet om vardagens utmaningar.

Boken ger dig som chef

värdefulla kunskaper i hur du kan tackla den komplexa vardag som du har att hantera, och är därför ett utmärkt medel för dig som känner att du behöver fylla på verktyglådan under sommaren.

Lita inte på magkänslan

Lyckade nyanställningar kräver strukturerade arbetsmetoder. Rekryteraren Gunilla Andersson ger sina bästa tips. Text & foto: Katja Alexanderson

Rätt person på rätt plats.

Det låter självklart och enkelt, men kan vara svårt att omsätta till verklighet. Personalvetaren och rekryteraren Gunilla Andersson vill göra det lättare att lyckas med nyanställningar. Tillsammans med Nils Hallén och Patrick J. Smith har hon skrivit boken *Rekrytering och urval – teori och praktik*.

– All forskning visar att vi ökar träffsäkerheten om vi använder strukturerade metoder. Det är viktigt inte minst av ekonomiska skäl – misslyckade rekryteringar är kostsamma. Dessutom minskar risken för diskriminering när du behandlar alla kandidater lika. Och du framstår som en professionell arbetsgivare.

Det gäller att minimera risken för att göra bedömningar utifrån irrelevanta faktorer. Som exempel nämner Gunilla Andersson fritidsintressen. Vad är ett bra svar på den frågan? På samma sätt kan man utvärdera alla frågor som kandidaterna ska få. Det för

oss in på förarbetet, som lägger grunden för en lyckad rekrytering. Utgångspunkten är att ta fram en kravprofil. Vad ska göras, och vad behövs för att göra det? Profilen kan delas upp i fyra delar: utbildning, kunskaper, erfarenheter och kompetenser.

– Med kompetenser avser vi färdigheter och egenskaper som krävs för ett jobb, som

”Det är viktigt inte minst av ekonomiska skäl – misslyckade rekryteringar är kostsamma.”

noggrann, resultat-inriktad, samarbetsorienterad eller strukturerad. Sedan behöver man också definiera vad organisationen menar med exempelvis kommunikativ och så vidare. Därefter bör man rangordna de efterfrågade kompetenserna.

Nästa steg är att fundera på hur de olika delarna i kravprofilen ska utvärderas, via cv-granskning, intervju, referenser eller kanske ett test. När kravprofil-

en är på plats är det dags att förbereda själva intervjun och ta fram en intervjuguide och bedömningsmall.

– Knepet är att koppla ihop kriterierna i kravprofilen med vilka frågor som ska ställas.

Gunilla Andersson förordar semistrukturerade intervjuer, där alla får samma grundfrågor men med utrymme för följdfrågor. De ska användas för att

förtydliga svaret, inte leda in på nya områden. Hon rekomen-

derar också beteendeorienterade frågor där kandidaterna får berätta hur de agerat i en konkret situation. Det kan göras enligt metoden CAR, som står för context, action och result. Då blir frågorna i linje med ”Berätta om en situation där ...”, ”Vad gjorde du?” och ”Vad blev resultatet?”

Gunilla Andersson trycker hårt på att ta fram frågorna i förväg och hålla sig till dem.

Annars är risken stor att man svävar ut, kanske bara för att måna om ett trevligt samtalssklimat. Därmed inte sagt att atmosfären är oviktig, kandidaten ska känna sig trygg.

– Det gäller att vara professionell utan att vara formell.

Ett sätt att öka tryggheten är att vara tydlig med hur processen kommer att gå till.

Gunilla Andersson rekommenderar också att göra mycket intervjuanteckningar, men bara över vad kandidaten säger och inte göra bedöm-

10 000

legitimerade arbetsterapeuter når du med din annons, om du annonserar efter nya medarbetare här i vår tidning.

Gunilla Andersson poängterar vikten av ordentligt förarbete vid rekryteringar.

Fem tips för träffsäkrare rekryteringar

- Förarbete är A och O. Gör en ordentlig kravprofil. Definiera hur kraven ska utvärderas och bedömas.
- Avsätt tid. Tryck inte in för många intervjuer på en dag. Sätt av tid för bedömning direkt efter intervjun.
- Arbeta med semi-strukturerade intervjuer. Använd samma grundfrågor. Anteckna mycket.
- Transparens. Var öppen mot kandidaterna hur processen kommer att gå till.
- Öka din egen kunskap om rekrytering. Läs en bok eller artiklar på nätet, gå en kurs.

ningar under själva intervjun. Hon tycker också att det är viktigt att inte skönmåla arbetsplatsen.

– Det gynnar processen att vara så öppen som möjligt, annars kanske personen blir helt förskräckt och drar efter tre veckor.

Direkt efter intervjun bör det finnas tid för bedömning och har flera personer intervjuat är det viktigt att göra individuella bedömningar först.

Vid referenstagning utgår Gunilla Andersson från samma grundtänk. Gå inte bakom

ryggen på kandidaten, avsätt ordentligt med tid, ställ konkreta frågor om hur kandidaten har agerat i olika situationer och så vidare.

Slutligen konstaterar Gunilla Andersson att strukturerat rekryteringsarbete är ett sätt att låta den berömda magkänslan få mindre utrymme i beslutsfattandet.

– Det går inte att helt och hållet att negligera magkänslan, men det gäller att lyfta upp den till hjärnan och reflektera över varifrån känslan kommer. ■

 Bodypoint®

EN ENGAGERAD ARBETSTERAPEUT

När Julie Grant blev ryggmärgsskadad upptäckte hon hur proffsiga hennes arbetsterapeuter var och hur de brinner för sitt jobb.

Hon bestämde sig för att utbilda sig till arbetsterapeut. Under utprovningar ser Julie dagligen hur hjälpmedel från Bodypoint stärker brukarens position. Hon använder själv Evoflex höftbälte och vadmatta.

Som arbetsterapeut kan du också ge dina rullstolsanvändare större frihet och bättre stabilitet.

Läs mer om Bodypoints höftbälten och bröstselar
www.heamedical.se

Frighet & Funktion

MITT JOBB

Carina Karlsson

Arbetar som: Universitetsadjunkt på arbetsterapeutprogrammet vid Luleå tekniska universitet.

Undervisar i: Person – uppgift – omgivning, människa i arbetslivet, smärtherehabilitering och motiverande samtal.

Bor: Boden.

Familj: Man och tre vuxna barn med familjer.

Intressen: Fjäll, trädgård, läsning och resor.

FOTO: ANDERS ALM

Vad är roligast?

- Glädjen att kunna vara en resurs och föra diskussion med studenterna kring arbetsterapi och aktiviteter betydelse för hälsa. Jag är en dialoglärare. Det är mycket distansteknik, så jag gör inspelningar som jag lägger ut. Det gör att jag får tid att möta dem i en dialog.

Vad är svårast som lärare?

- Att prioritera vad som ska ingå i utbildningen, tänka på vad som är viktigast i fråga om de basala kunskaper som studenterna behöver för att klara av yrket. Det handlar om ett brett och växande arbetsfält, förutom vården, inom företag och hälsopromotion.

Carina Karlsson undervisar i motiverande samtal, MI, som ingår i pedagogikdelen i första årskursen på arbetsterapeutprogrammet. Den finns också som valbar kurs på 7,5 poäng i sista årskursen. Nästa alla på arbetsterapeutprogrammet – tre fjärdedelar – väljer den. Metoden utgår från ett aktivt lyssnande och en ambition att förstå det underförstådda, att uppmuntra personens egen kraft till förändring utifrån dennes syn på "önskat läge". Samtalet bygger mycket på öppna frågor och reflektioner. Metoden betonar autonomi hos personen, utgår från ett partnerskap och signalerar medkänsla.

Var kommer ditt intresse för MI ifrån?

- Innan jag började på LTU arbetade jag på ett rehabcenter och hade tillämpat MI under fem år. På rehabcentret blev vi erbjudna en utbildning inom MI, som innebar ett gemensamt förhållningssätt och svetsade oss samman i teamet. MI är en metod som avlastar dig som personal. Du har ett ansvar att driva frågan men lägger den hela tiden tillbaka till patienten. Det blir tydligt var frågan ligger och hur jag förhåller mig till patienten.

Vad vill du att eleverna ska ta med sig från kursen i MI?

- Vikten av att arbeta personcentrerat. Att möta personen där den är och hjälpa den till förändring.

Vad är MI:s styrka?

Verksamheter har sett resultat av metoden, att man effektivt kan hjälpa till förändring. MI lockar fram och stimulerar den inre motivationen när man pratar sig själv till förändring.

ULLA-KARIN HÖYNÄ

Dialog som verktyg

Universitetsläraren **Carina Karlsson** vill förmedla glädjen i att kunna medverka till positiva livsprocesser utifrån önskningar och behov, oavsett personens kapacitet.

Sedan sex år är Carina Karlsson lärare på Luleå tekniska universitet, LTU. Dessförinnan hade hon arbetat som arbetsterapeut i 26 år, och det var dags för en ny utmaning. I sin tidigare tjänst hade hon undervisat och även frilansat som lärare på LTU. När hon fick en förfrågan om fortsatt arbete tackade hon ja.

Hur skiljer sig arbetet som lärare, efter många års klientarbete?

- Studenterna blir mina nya klienter. Jag har samlat på mig lång erfarenhet och det är himla roligt att dela med sig av sin erfarenhet. Att vara lärare ger mig en ny möjlighet att påverka ämnets utveckling, genom studenterna.

NYA AVHANDLINGAR

Hand function in patients with Dupuytren's disease: Assessment, results & patients' perspectives

CHRISTINA ENGSTRAND, Linköpings universitet, april 2016

● **Syftet med avhandlingen** var att utvärdera handfunktionen för personer med Dupuytren's kontraktur efter kirurgisk och handterapeutisk behandling. Resultaten visar att handfunktionen förbättrades och majoriteten uppnådde ett funktionellt rörelseomfång som är nödvändigt för att utföra vardagliga aktiviteter. Hur mycket rörligheten i fingerlederna förbättrades var dock inte avgörande för hur patienterna skattade sin funktionsförmåga i arm och hand. Den upplevda nöjdheten hos personerna påverkades bland annat av hur bra handen fungerade i vardagen, förväntningar av vårdinsatsen och bemötandet i vården.

Home, health and participation for community living people with disability

BJÖRG THORDARDOTTIR, Lunds universitet, april 2016

● **Syftet med avhandlingen** var att undersöka aspekter av vikt för delaktighet bland personer med funktionshinder. Avhandlingen visar bland annat att graden av självständighet i bostaden och bostadens användbarhet bidrar till delaktighet utomhus. Resultaten tyder på att det är viktigt att se personen utifrån hans aktiviteter och miljö och göra individualiserade bostadsanpassningar för att främja delaktighet. En standardlösning betyder inte automatiskt att personen blir mer delaktig eller mer nöjd med sin delaktighet efter bostadsanpassning.

Nya mejladresser

- fornamn.efternamn@arbetsterapeuterna.se
(kanslipersonalen)
- kansli@arbetsterapeuterna.se
- medlemsjour@arbetsterapeuterna.se
- medlemsregister@arbetsterapeuterna.se
- forlaget@arbetsterapeuterna.se

SVERIGES
ARBETSTERAPEUTER

KRÖNIKA

EVA JOHNSON

Leg. arbetsterapeut,
arbetar inom reumatologi

Bortglömd stålman

Första gången jag såg Oliver blev jag mest förundrad, och kanske lite förfärad. Han stod där, nästan majestätisk, i träningslokalen på rehabkliniken. Han var från Nottingham, England. Min puls höjde han inte då, men andras förstod jag. Jag var bara ung student, så vem var jag att ifrågasätta Oliver? Men nog undrade jag vad han gjorde där!

Ären gick och minnet av honom bleknade. Till sist tänkte jag inte så ofta eller mycket på honom, får jag erkänna. Tills en dag, för inte så länge sedan. Ett källarförråd skulle tömmas för att spara hyreskostnader. Där och då, i sjukhusets vindlande kulvertgång dök han upp igen. Eller hans namne. Oliver hade levt en ganska tynande tillvaro i många år. Glömd av många och sorgligt nog okänd av de flesta. Men jag mindes honom. Jag förstod att hans existens kunde vara hotad. Det gällde att agera! För hur misstänksam jag än varit, insåg jag vikten av hans fortsatta väl och ve, inte bara för honom själv, utan också för eftervärlden. Jag skyndade mig

"Jag var bara ung student, så vem var jag att ifrågasätta Oliver."

att leta efter någon som kunde se potentialen i honom. Jag hittade Mats i Lund. Jo, visst var han intresserad. Inte minst på grund av den historia jag kunde berätta om Oliver. Mats kunde alltså tänka sig att låta Oliver komma till dem. Vilken glädje jag och några kolleger kände.

Så onsdagen den 27 april kom Mats Engström, intendent på Livets museum, och hämtade Oliver. Vi var fyra personer som baxade in honom i Mats folkabuss. Inte ett ljud hördes från Oliver, cykelsågen, eller "rehabilitation machine" som det står på hans fina metalletikett. Denna cykelsåg, är en del av vår historia. När han tillverkades och såldes till arbetsterapienheter hade vi ett annat paradigmen än dagens aktivitetsfokuserade. Vi satte patienter i quadricepsvävar och försedde putsklotsar med motstånd för att träna patienters funktion. I den makalösa Oliver kunde patienter träna kondition samtidigt som de sågade ut ett pussel med lövsågsklinga. Inte ett 1000-bitars, dock. Jag hoppas nu att jag och flera med mig, kommer att få återse Oliver i en utställning om arbetsterapiens historia och förundras men inte förfäras. För utan Oliver och andra från vår historia vore vi cykel-, förlåt, rotlösa!

Äldre

Dagverksamheter dras in, släktingar flyttar och vänner går bort – det blir allt tuffare för de äldsta att vara socialt aktiva. **Ellinor Larssons** forskning visar att internet kan vara ett alternativt eller åtminstone kompletterande sätt att ha sociala kontakter.

Text: Pontus Wikholm Foto: Anders Alm och Johan Gunséus

De som inte kan använda, har tillgång till eller kanske inte vågar använda teknik och internet riskerar att bli ensamma eller exkluderade från delar av samhället. Allt mer koncentreras till nätet – aktiviteter blir internetbaserade. De som gick i pension innan nätet blev en del av vardagen har svårast att följa med i utvecklingen.

Ellinor Larsson tog sin examen och magister i Umeå. Det var också där hon inledde arbetet med sin doktorsavhandling med fokus på seniorer och hur internetbaserade aktiviteter inverkar på deras delaktighet i samhället. Intresset väcktes 2008 då hon tillsammans med Ingeborg Nilsson, lektor på arbetsterapeutprogrammet i Umeå, började gräva i internetanvändning bland äldre.

– Vi märkte att många äldre kände sig bekvämare i hemmet, där de vet hur det fungerar. Går du till exempel en kurs i datoranvändning är du inte bekant med den tekniska utrustningen och vågar inte heller fråga, av rädsla att verka okunnig. Men om du sitter hemma vid din egen skärm och har en arbetsterapeut bredvid dig är det lättare att fråga och då lär du dig också bättre.

Till sin avhandling valde Ellinor att fokusera på sociala aktiviteter på nätet. För att vara en socialt internetbaserad aktivitet (SIBA) räcker det inte med att läsa ett blogginlägg, man måste också veta hur man kan kommentera det. Alltså hur man interagerar på nätet, via skype, på facebook,

Ellinor Larsson

Jobbar som arbetsterapeut inom omsorgen i Luleå kommun. Är också adjungerad klinisk adjunkt för VFU-placeringarna från Luleå tekniska universitet. Disputerade i februari 2016 vid Umeå universitet med avhandlingen: *Promoting social activities and participation among seniors: exploring and evaluating social and Internet-based occupational therapy interventions.*

en chat eller vad det nu kan vara.

Avhandlingen är indelad i fyra delar. De som deltog var friska pensionärer, som bodde i eget boende utan hemtjänst. De upplevde en begränsad delaktighet eftersom de kände att de inte hängde med i den tekniska utvecklingen. I den första intervjustudien ville Ellinor veta vad de ville göra på internet och hur de upplevde sin delaktighet.

Hon berättar att de som var nätkonkreta sedan tidigare upplevde en större delaktighet också utanför internet – i riktiga livet. De fick till exempel elektroniska inbjudningar från föreningar vilket gjorde att de visste vad som hände och kunde delta om de så önskade. Av de som inte var aktiva var det flera som upplevde ett krav från samhället, »

Barbro Jacobsson, 77, har teknisk och tålmodig it-support endast en kilometer bort. Om hon fastnar kallar hon på sonen och han kommer!

Ellinors forskning fick Barbro att bli aktiv på sociala medier

Barbro Jacobsson i Hörnsjö utanför Umeå nappade på en annons i tidningen och anmälde sitt intresse till Ellinor Larssons avhandlingsarbete år 2012. Hon hade precis köpt en egen laptop att kunna skriva på och ville lära sig att använda den.

– Då var sociala medier helt nytt för mig. Jag hade bara skrivit texter i word, men jag fick upp intresset av handledaren som kom hem till oss. Det var väldigt värdefullt.

Hennes inkörsport till sociala medier var facebook. Där kom hon i kontakt med människor hon inte sett på väldigt länge. Bland annat gamla lärarkollegor som träffas några gånger per termin.

– De träffarna hade jag inte känt till utan facebook.

Barbro bloggade lite grann till en början och testade samlingsplatsen 60plus.se, men utan att fastna. Hon

berättar att hon försökte nå ut och få kontakt med någon från Gräsö, Öregrund, där hon är född, men aldrig fick någon riktig respons.

I dag är det främst facebook som lever kvar. Hon håller sig uppdaterad med vad som händer runt omkring i bygden och vad hennes vänner har för sig.

– Jag kollar mest, men kommenterar lite ibland. Och byter profilbild då det behövs. ▢

Med ett obekant gränssnitt vågar inte alla äldre klicka sig fram på datorn. Startsträckan kan vara lång, men Ellinor Larsson tror man kan överbygga de flesta problem med en individanpassad intervention.

men som själva inte såg nyttan av att lära sig. Slutligen fanns det en grupp som var på väg ut på nätet.

– Den gruppen kände också en press på sig att börja använda internet. De hade fått hjälp med tekniken och kanske någon i slkten som var it-stöd. Och de hade identifierat sitt eget mål.

Utifrån intervjuerna och annan forskning skapade Ellinor Larsson ett interventionsprogram, som hon sedan testade på fem seniorer – samlade in data, identifierade mål och gjorde upp en plan tillsammans med de äldre. Hon jobbade hemma hos dem i snitt 1,5 timmar per vecka i tre månader plus gruppträffar via skype.

– De fick låna headset och webbkamera, men dator och uppkoppling var de tvungna att ha från tidigare.

Många hade som mål att nå en djupare kontakt med någon. Att testa facebook, som de flesta ville, visade sig inte alltid hjälpa – det var många ytliga kontakter, men sällan mera än så.

– Tre månader är en kort tid för att hitta en ny vän. Som arbetsterapeut gäller det också att ha koll på vilka olika plattformar och forum som matchar deras mål. Man får söka sig fram. Hitta olika seniorbloggar och debattinlägg som riktar sig till 60-plussare.

Den tredje delstudien var kvantitativ. 30 seniorer deltog i interventionen och fick skatta den upplevda ensamheten både före och efter. Efteråt upplevdes den signifikant mindre.

– Hypotesen var att ensamheten skulle minska, och det var roligt när det faktiskt gav effekt!

”Det finns en rädsla för det nya och okända. Och mycket att lära sig.”

Nöjdheten med de nya kontakterna var inte lika tydligt positiv. Ellinor Larsson pekar på flera olika faktorer – man måste aktivt söka kontakt, det går inte att vänta på att någon annan ska ta initiativet. Det är lättare att få ett nej över en skärm än ansikte mot ansikte och många nej kan vara tuffa att ta. Eller så var det så enkelt att det inte klickade.

I den avslutande studien intervjuades 15 av deltagarna om hur de upplevt interventionen. Flera beskrev hur de efteråt gick och fikade, hade lunchträffar och dansade. Trots den personcentrerade interventionen hade inte alla nått fram till sina mål. Naturliga faktorer som sjukdom, tidsbrist och bristande motivation spelade in. De flesta kände sig i alla fall säkrare på nätet, de hade lärt sig både tekniken och normerna.

– Det finns en rädsla för det nya och okända. Och mycket att lära sig. Hur lägger jag upp en profil, och tar kontakt med någon, utan att ringa? Hur kan jag få en vänförfrågning av den personen? När är det min tur att tala på Skype? Utvecklingen är också snabb och vi arbetsterapeuter måste hela tiden läsa på.

Ellinor Larsson ser interventionen som klart hälsofrämjande. Minskad ensamhet och ökad delaktighet skjutur upp behovet av vård.

– Tidigare var det kanske hantverk, men den mobila datoranvändningen är på väg att bli en av seniorernas viktigaste aktiviteter. Men ofta behöver de tid och individuellt stöd. Finns inte stödet bland närstående måste vården kunna erbjuda det. ■

Efterlängtad om barn och unga

Arbetsterapi för barn och ungdom är en nyutkommen bok som i första hand riktar sig till arbetsterapeutstudenter, men även till andra som vill få en översiktlig kunskap om barnarbetsterapi.

Boken visar på den bredd och de kunskaper som arbetsterapeuter kan bidra med inom hälso- och sjukvården för unga i Sverige. I boken redovisas aktuell forskning från 28 medförfattare. Innehållet är mest etablerade områden med de vanligaste pediatrika diagnoserna, men även för i Sverige nya arbetsfält som skolan tas upp.

Genomgång av grundläggande och aktuella arbetsterapeutiska teorier och modeller som ICF, OTIPM och PEO-modellen ger en bra bakgrund för läsaren. Barns utveckling presenteras på ett tydligt sätt och aktuella metoder och arbetsätt redovisas också lättförståeligt.

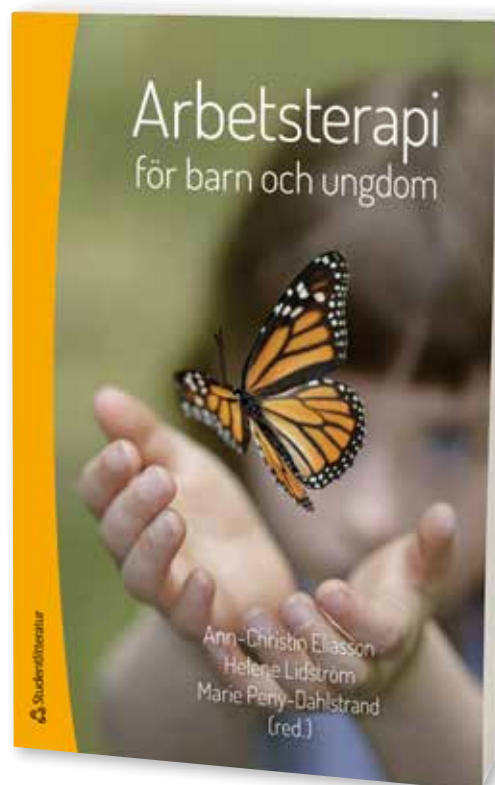
Ett kapitel behandlar vanligt förekommande bedömnings-

instrument specifika för barnområdet. Relevanta referenser finns till varje kapitel vilket gör att den som vill fördjupa sig mer kan söka litteratur och vetenskapliga artiklar.

Boken behöver inte läsas från pärm till pärm, även om de första kapitlen lägger en bra grund till förståelse. Det finns även fakturor och illustrationer. Möjligen saknas någon grafisk modell-illustration som hade varit bra för tydligheten.

Redaktörerna klargör för läsaren att denna bok inte ger en full bild av samtliga svenska arbetsterapeutiska insatser, utan de mest etablerade och de områden det forskas mest på. Detta medför exempelvis att Sensory Integration (SI) saknas. SI är en vanlig metod i länder där pediatrik är ett betydligt större arbetsfält för arbetsterapeuter än i Sverige, men ännu inte lika vanlig i vårt land.

Arbetsterapi för barn och ungdom är en efterlängtad bok och den kommer att bli en tillgång i

ARBETSTERAPI FÖR BARN OCH UNGDOM

Ann-Christin Eliasson, Helene Lidström, Marie Peny-Dahlstrand (red.)

Studentlitteratur

utbildning av nya kolleger. I förlängningen kommer den förhoppningsvis bidra till att arbetsområden inom arbetsterapi för barn kommer växa och utvecklas ytterligare.

MAUDE HAGBERG
Leg. arbetsterapeut

Bättre bemötande vid kognitiv svikt

● Denna handbok i bemötande ökar kunskapen och ger vägledning för vårdpersonal och anhöriga i hur de kan stödja och förbättra livskvaliteten för den som drabbats av kognitiv svikt. Inte bara demens tas upp i boken utan även andra tillstånd som påverkar hjärnan och som försvårar ett självständigt liv, t.ex. stroke, MS, och Parkinsons sjukdom. Boken ger konkreta och praktiska exempel på bemötande, innehåller diskussionsfrågor och fungerar utmärkt för studiecirkel.

Vägledning för vårdpersonal och anhöriga

STÖD VID DEMENSSJUKDOM OCH KOGNITIV SVIKT

Jane Cars & Beata Terzis
Gothia fortbildning

Personligt om asperger

● Det största problemet med Aspergers syndrom, eller autismspektrumtillstånd som diagnosen numera heter, är sällan diagnosen i sig, utan förväntningarna och kraven från omgivningen. Bemöts du på ett respektfullt sätt är mycket vunnet. Boken bygger på personliga erfarenheter och vänder sig till personer med diagnosen, närstående, professionella samt arbetsgivare.

ATT VARA VUXEN MED ASPERGERS SYNDROM

Paula Tilli

Gothia fortbildning

korta om 3 mentorprogrammet

Detta är mentorprogrammet

Sveriges Arbetsterapeuters mentorprogram pågår i ett år. Att delta är en medlemsförmån. Mentorer och adepter matchas geografiskt och med utgångspunkt från yrkes- och intresseområden. Två till fyra distansträffar ingår och förbundet bidrar med utbildningsmaterial och förslag på samtalsämnen, men det är upp till mentorn och adepten att själva bestämma hur de vill att utbytet ska se ut.

Dessa kan söka

Den som går termin 4–6 på arbetsterapeutprogrammet kan söka som adept. Programmet är gratis. Adepten förutsätts ha stort engagemang för sin roll som arbetsterapeut, vara ansvarstagande och beredd att vara aktiv i relationen till mentorn. Mentorn ska ha varit yrkesverksam i minst två år, och vara intresserad av att dela med sig av sin erfarenhet, sina råd och kontakter.

Hjälp på vägen

I utbildningsmaterialet finns tips om hur deltagarna får ut mesta möjliga av mentor–adeptrelationen: Ett mentorskapskontrakt är lämpligt att ha i botten. Grundläggande råd om samtalsmetodik och varningar om vanliga fallgropar ingår i utbildningen, samt råd om hur man kan dokumentera. Att tillsammans föra loggbok är ett sätt att underlätta uppföljningen av samtal, och bearbeta vad som talats om.

Ömsesidigt utbyte

Anna Råland är på väg ut i yrkeslivet, fullproppad med det senaste i yrkesutvecklingen. Och Liela Bessa är fast förankrad i arbetsterapi, med massor av erfarenhet. I förbundets mentorprogram känner båda sig som vinnare.

Text: Marika Sivertsson Illustration: Helena Lunding Hultqvist

den expansiva period som arbetsterapi befinner sig, med snabb teoriutveckling, tycker Anna Råland och Liela Bessa att mentorprogrammet har en extra viktig funktion att fylla.

– Som kliniker riskerar man att förlora den teoretiska delen. Det blir så uppenbart för oss när vi får studenter på VFU att handleda på arbetsplatsen, de tillför ofta mycket. Så att vara mentor är toppen, jag får ju en alldeles egen student som kan hjälpa mig fylla på i ett helt år! säger mentorn Liela Bessa.

Hon är arbetsterapeut på thoraxkliniken på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Hennes adept Anna Råland skriver sin c-uppsats om ålderspensionärers möjligheter att vara aktiva i Göteborgs Stad. Hon är på väg ut i yrkeslivet och Liela är hennes bollplank på vägen ut.

– Som nyexad är det jätteviktigt för mig att ha stöd från någon mer erfaren, att få prata om karriärtankar, om lusten att utvecklas. Och också att få ta del av ett kontaktnät, säger Anna Råland.

Mentorprogrammet där de matchades ihop vänder sig till studenter och erfarna arbetsterapeuter. Deltagarna får en kort utbildning samt utbildningsmaterial. Fyra gemensamma skypeträffar ingår. Därutöver är det upp till mentor och adept att bestämma vad de ska diskutera och på vilket sätt.

Liela Bessa och Anna Råland provar olika former för sina möten. De har mycket mejlkontakt och har hittills träffats tre gånger. Första gången på kontoret

Mentorn Liela Bessa och adepten Anna Råland hittar båda guldgrubben i sitt utbyte. De är noggarna med att mötas på ett jämlikt plan, där de bidrar med respektive erfarenhet och kunskap.

på Sahlgrenska, det andra mötet blev en "walk and talk" på Botaniska trädgården.

– Walk and talk var otroligt kreativt, det vill vi gärna rekommendera. Vi tänker skajpa också, säger Liela.

Båda har tidigare erfarenhet av mentorprogram: Liela som mentor för nyanställda och Anna som adept när hon startade eget företag. Att Annas önskemål styr ser båda som en förutsättning för en bra kontakt.

– Jag har drivit två egna företag. Först som keramiker och hantverkare, och efter fyra års designstudier som produktdesigner med fokus på ergonomi och miljö. Jag hoppas att en kombination av mina erfarenheter ska bli en bra grund för att utvecklas på olika sätt inom arbetsterapi, berättar Anna.

Just nu känner hon sig som mitt emellan två världar. Hon har ett jobb på gång. Tack vare

VFU under utbildningen känner hon sig säker inför sina uppgifter. Att ha en chef, kolleger och fikaraster är däremot en ny situation. En spännande utmaning, som Anna Råland ser det.

I samma ögonblick ringer Liela Bessas telefon. En kollega vill att hon ska komma för att träffa en patient. Liela gör en bedömning under samtalets gång och meddelar att hon kommer inom ett par timmar. Hon vet att det inte brådskar: patienten ska skrivas ut och behöver träffa henne före hemgången.

– Vi arbetar ju i olika konstellationer, med olika professioner. Det gäller att vara närvarande och alert. Att göra bedömningar med utgångspunkt från den egna prioriteringslistan, och framförallt att sätta upp gränser.

Liela fortsätter:

– Det är vanligt att vara för ambitiös som ny, man vill lösa allas problem här och nu. Man vill göra sitt yttersta och har inte lärt sig prioritera. Vet inte vad som är mest akut att göra.

"Anna är färdig om en månad och då är hon min kollega. Det måste vi ha med oss. Det är så häftigt."

Men det går inte att springa på alla bollar, då bränner man ut sig. På det här området har mentorn en viktig uppgift.

Både Liela Bessa och Anna Råland påpekar att det är viktigt att se med ödmjukhet på kontakten och vad de själva har att tillföra den andra. Särskilt Anna ser en risk för obalans i relationen; medan en mentor kan frestas att sitta inne med svar på alla frågor riskerar adepten att förlora lite av sig själv.

– Jag har ju erfarenheter och kunskaper, ett eget sätt att se på världen ... det gäller att ta till sig lagom mycket, konstaterar Anna.

Liela instämmer:

– Anna har helt rätt. Vi har en speciell situation. Anna är färdig om en månad och då är hon min kollega. Det måste vi ha med oss. Det är så häftigt.

Mentorprogrammet innebär att kontakten avslutas efter ett år. Ingen av dem tycker att det känns konstigt, trots att deras diskussioner är djupa och intensiva.

– När året avslutas hoppas jag att jag har gjort ett bra jobb, så att min adept är säker när hon går ut på arbetsmarknaden. Detta är ett uppdrag jag har. Det ska ta slut. ■

Kan du tänka dig att vara mentor?

Magdalena Kydd, Stockholm

– Ja, det skulle vara jätteroligt! Jag kan dela med mig av min erfarenhet i arbetslivsförberedande verksamhet för personer inom autismspektret.

Det är en win-win-situation – studenternas kunskap, frågor och funderingar utvecklar mig också.

Lena Nilsson, Stockholm

– Mentorprogrammet är en jättebra idé, så ja, jag kan tänka mig att vara mentor. Mötet med människan får man kanske inte med sig från studierna. Det får man av erfarenhet – mentor i mänskligt bemötande.

Helena Göransson, Stockholm

– Absolut! När man börjar arbeta är det mycket man behöver lära sig och då är det en trygghet att kunna vända sig till någon med erfarenhet. Jag hade själv en mentor när jag var nyexaminerad, och det var jättegivande. Dessutom är det givande för mig att få ta del av ny och aktuell kunskap från utbildningen.

För bättre koll

I mitten av maj gick nästan 30 arbetsterapeuter kurs i **gruppinterventionen Ha Koll! Den riktar sig till personer med bristande tids-hantering och organisationsförmåga i vardagen.**

Text och foto: **Katja Alexanderson**

Ha Koll! är en gruppintervention för att hantera tid och organisera aktiviteter utvecklad av amerikanska Suzanne White. Ursprungligen var målgruppen personer med allvarlig psykisk ohälsa och/eller missbruksproblem.

– Livet för personer i slutenvården är väldigt inrutat, de har liten kontroll över sin tillvaro och det är långtråkigt. Under rehabiliteringen växer livet och då behöver man hjälp för att få ihop alla bitar, säger Suzanne White.

Utgångspunkten är att alla deltagare får en kalender, en gammeldags i papper eller en elektronisk. Suzanne White poängterar att en kalender är ett vanligt verktyg för vuxna, något som inte sticker ut som ett "hjälpmedel" och inte ser barnligt ut.

I Sverige har Ha Koll! med goda resultat testats på flera grupper, bland annat klienter med neuropsykiatriska funk-

tionsnedsättningar, utvecklingsstörning samt personer som får psykiatriskt stöd. Här omfattar programmet 16 gruppträffar.

– Det sociala stödet du får i en grupp är kraftfullt. Deltagarna stöttar varandra och kan ge varandra tips och råd, säger Suzanne White.

Deltagarna får också självskatta sin tids- och organisationsförmåga före och efter programmet, med instrumentet *Aktivitet i tid med struktur, ATMS-S*.

Gunnel Janeslätt har projektlett den arbetsgrupp som utvecklat den svenska versionen av programmet. Suzanne White uppskattar verkligen vidareutvecklingen av programmet. – Jag är väldigt tacksam för Gunnels hårda arbete med att göra programmet evidensbaserat. Vi arbetsterapeuter behöver verkligen kunna visa att vårt arbete är betydelsefullt för människor. ■

Dags att söka stipendier!

Stipendierna ska användas till utvecklingsarbete och/eller forskning som bidrar till utveckling av arbetsterapi. Maxbelopp att söka 2016 är 40 000 kronor. Pengarna fördelas till mindre projekt, initierande av projekt eller till avgränsad del av projekt.

Stipendierna kan sökas av alla arbetsterapeuter med sådan utbildning att de kan antas som medlemmar i Sveriges Arbetsterapeuter. Ansökningshandlingar samt Stipendiefondens stadga, finns på arbetsterapeuterna.se/stipendiefonden.

Undertecknade handlingar ska vara Sveriges Arbetsterapeuter tillhanda senast den 31 oktober 2016, klockan 24.00. Sänd dina ansökningshandlingar till stipendiefonden@arbetsterapeuterna.se (inskickad, undertecknad kopia av ansökan) eller med vanlig post till: Stipendiefonden, Sveriges Arbetsterapeuter, Box 760, 131 24 Nacka.

Du som ansöker om medel kommer att få besked före årets slut.

Välkommen med din ansökan!

Ny rekryteringsbroschyr:

En för alla – alla för en

Nu finns en helt ny rekryteringsbroschyr att beställa, som du kan dela ut till presumtiva medlemmar – både yrkesverksamma och studenter. Den innehåller en medlemsansökan som rivs av och skickas in.

I broschyren finns information om medlemsförmåner och tre medlemmar berättar bland annat om vilka styrkor vi har som förbund, varför de valde att bli medlemmar, och vilka medlemskapets främsta fördelar är.

Vi behöver alla hjälpas åt att rekrytera fler medlemmar. Ju fler vi är, desto tydligare kommer vi att synas och höras, så att arbetsterapeuters kompetens och kunskap får en ökad betydelse på arbetsmarknaden och i samhället.

Beställ broschyren på forlaget.se/enforalla.

Du, gå med oss i Pride-paraden!

Ett hållbart arbetsliv förutsätter att du ska kunna vara dig själv på jobbet, oavsett vad du har för sexuell läggning. Likabehandling är en viktig facklig fråga, därför är det självklart att vi är med i Pride.

Sveriges Arbetsterapeuter deltar i både West Pride i Göteborg (8-12 juni) och i Stockholm Pride den 25-31 juli, och dessutom uppmuntrar vi lokala initiativ. Det finns fortfarande tid kvar att anmäla sig till att gå med oss i Stockholm Pride-paraden lördagen den 30 juli, alla som deltar får en snygg t-shirt som på bilden! Vi går med andra Sacoförbund och en sambaorkester som garanterat peppar upp feststämningen. För att säkra en t-shirt, gå in

på arbetsterapeuterna.se/pride och anmäl dig och en vän senast den 27 juli.

Du kan också besöka oss i Sacos tält i Pride Park den 27-29 juli, där vi diskuterar hbtq i arbetslivet. Saco ordnar också ett seminarium i Pride House på temat kränkande särbehandling av hbtq-personer med anledning av de nya arbetsmiljöföreskrifterna. Se stockholmpride.org för mer information.

VERA SONGER

FOTO: PONTUS WIKHOLM

Håll oss uppdaterade!

Är du färdig med dina studier, fått ett nytt jobb eller kanske bara bytt mejladress? Logga in på *Minsida* på arbetsterapeuterna.se och uppdatera dina uppgifter. På så sätt kan vi nå dig med aktuell information.

Du loggar in med ditt medlemsnummer, som du hittar på baksidan av den här tidningen, och de fyra sista siffrorna i ditt personnummer.

HÅLL DIG
UPPDATERAD!
GILLA OSS PÅ
FACEBOOK.

Jerringfonden stöder verksamhet och forskning för barn och ungdomar med särskilda behov. Med särskilda behov avses fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning, kronisk sjukdom och/eller social utsatthet.

Fonden anslår varje år medel till:

- **Forskningsanslag och Forskningsstipendier**
Sista ansökningsdag den 20 september varje år
- **Lärresor för arbetslag/personalgrupper**
Sista ansökningsdag den 4 oktober varje år
- **Aktivitetsbidrag till organisationer/föreningar/institutioner/skolor**
Sista ansökningsdag den 20 oktober varje år
- **Fortbildningsstipendier för personal**
Sista ansökningsdag den 1 februari varje år

Ansökningsblanketter och mera information finns att hämta på fondens hemsida, www.jerringfonden.org.

Jerringfonden bildades år 1955 av radiojournalisten Sven Jerring och delar årligen ut ca 6 miljoner kronor.

Jerringfonden • Box 6240 • 102 34 Stockholm
Tel: 08-91 10 01 • email: info@jerringfonden.org

KALENDARIUM

Du hittar mer information och anmäler dig på arbetsterapeuterna.se/kalendarium.
Har du frågor? Kontakta kursadministratör Susanne Jonsson på kurser@arbetsterapeuterna.se.

3–9 juli Sundsvall Pride

25–31 juli Stockholm Pride

26–28 sep TTM – The Tree Theme Method®.
Kursen är totalt 6 dagar, Växjö
Sista anmälningsdag: 28 aug

27–28 sep CO-OP – The Cognitive Orientation to
Occupational Performance Approach,
Nacka
Sista anmälningsdag: 4 sept

29 sep ReDO™-metoden - Certifieringsdag för de
som tidigare gått Vardagsrevidering, Nacka
Sista anmälningsdag: 4 sept

31 okt–2 nov

KaTid-kurs, Nacka
Sista anmälningsdag: 9 okt

11 okt COPM – Canadian Occupational
Performance Measure, Nacka
Sista anmälningsdag: 15 september.

14 nov Certifiering och uppdateringsdag för
användare av The Tree Theme Method®
(TTM), Växjö
Sista anmälningsdag: 19 sep

17–18 nov Ergonomi, Borås
Sista anmälningsdag: 1 okt

Glad sommar!

SOMMARTIDER KANSLIET

15 juni–14 augusti är växeln öppen
08:30–15:30, fredag till 15:00.
Medlemsjouren är öppen 08.30–12.00.
Du når oss på 08-507 488 00. Vi hörs!

Säljare sökes

HEA Medicals idé är att erbjuda ett bättre liv för funktionshindrade med hjälpmedel från hela världen. Sortimentet består främst av positioneringsbälten, ramper för bostadsanpassning och armbjälpmedel. Våra kunder är hjälpmedelscentraler, sjukhus och ortopedverkstäder i landsting och kommuner över hela Sverige.

Vi tror att du är arbetsterapeut eller fysioterapeut. Vi letar efter dig som vill leverera den bästa lösningen för den enskilda individen som behöver våra hjälpmedel.

Som representant för HEA Medical informerar du befintliga och blivande kunder om våra produkter och hur de används. Du kan utföra utprovningar, leda workshops, boka möten och sprida information om HEA Medicals sortiment. Du kommer att utbildas internt för att klara uppgiften och bli en del av teamet.

Arbetsområdet är hela Sverige med kravet att kunna arbeta fritt och rörligt mellan Skåne och Stockholm. Det är en fördel om du bor nära Göteborg men inget krav. Tillsvidareanställning heltid. Körkort är ett krav.

Ansökan skickas till Helena Fälemark;
helena@heamedical.se

www.heamedical.se

ett bättre liv

Sista dag
för ansökan:
12:e augusti

Vill du
annonsera?

Kontakt

Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20 • 070 630 82 25

Bokningsstopp

för nästa nummer är den 8 augusti

Annonsformat och priser

www.arbeterapeuterna.se/annonsera

nästa
NUMMER
kommer den
8 september

Arbeterapeuten

Vad vill du läsa om i din medlemstidning?

Hjälp oss göra Arbeterapeuten så
intressant och angelägen som möjligt. Hör av
dig till chefredaktör Katja Alexanderson på
katja.alexanderson@arbeterapeuterna.se.

Vi söker

Arbeterapeut till Friaborg Aleris Stöd och Boende för Vuxna

Friaborg är ett HVB och Särskilt boende för personer med psykiskt funktionsnedsättning ibland i kombination med missbruksproblematik. Vi finns i Simrishamn och ingår i Aleris Stöd och boende för vuxna. På Friaborg arbetar du i team med andra kollegor.

Kvalifikationer

Leg arbetsterapeut. Du skall kunna arbeta både individuellt och med grupper. Grundläggande IT-kunskaper. Körkort erfordras. Tjänstgöringsgrad enligt överenskommelse. Vi tillämpar individuell lönesättning. Vi lägger stor vikt vid personlig lämplighet.

Skicka din ansökan via mail till eva.bendtsen@aleris.se senast den 20 juli 2016. Vi förbehåller oss rätten att anställa innan ansökningsperiodens slut om rätt person finnes.

Posttidning B

Sveriges Arbetsterapeuter
Box 760, 131 24 Nacka

Vi hjälper dig
med utprovning!
Ring oss:
0240-101 02

Bidette R3

Bidétoalett med tvätt och torkfunktion

När vi utvecklade Bidette R3 anpassade vi den för dagens behov. Vi använde oss av modern teknik som gjorde det möjligt för oss att skapa världens bästa Bidette. Resultatet blev en lättanvänd och väldesignad bidétillsats för kvinnor, män och barn som behöver hjälp med sin intimhygien vid toalettbesök.

Nytt Duschmunstycke!

Lätt att göra rent, lätt att byta ut och
justerbart för en personlig inställning.

 SVANCARE®
svancare.se